

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Martina Malenová

Institut generálního inhibitoria v exekčním řízení

Diplomová práce

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Institut generálního inhibitoria v exekčním řízení“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 18. 4. 2014

.....

Martina Malenová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce paní JUDr. Janě Křiváčkové, Ph.D. za její cenné připomínky, ochotu a pomoc při zpracování této práce.

Obsah

Obsah	4
Úvod	6
1. Institut generálního inhibitoria	9
1.1 Pojem	9
1.2 Vztah k občanskému soudnímu řádu	9
1.3 Vývoj institutu na našem území	10
1.3.1 Absolutní neplatnost.....	10
1.3.2 Relativní neplatnost.....	12
1.4 Účinky generálního inhibitoria	14
1.4.1 Vznik generálního inhibitoria.....	14
1.4.2 Zánik generálního inhibitoria	16
1.5 Vztah ke speciálnímu inhibitoriu	16
2. Nařízení exekuce	19
2.1 Dopady na povinného po nařízení exekuce	19
2.2 Dopady na manžela/manželku povinného po nařízení exekuce	20
2.3 Důsledky nařízení exekuce pro soudního exekutora	22
2.4 Dopady nařízení exekuce pro třetí osoby	23
2.5 Centrální evidence exekucí	25
3. Omezení účinků generálního inhibitoria	28
3.1 Obecné vymezení	28
3.2 Výjimky podle § 44a odst. 1 exekučního řádu	28
3.3 Odklon dle § 44a odst. 2 exekučního řádu	29
3.4 Odklon dle § 44a odst. 3 exekučního řádu	31
3.5 Odklon dle § 44a odst. 4 exekučního řádu	32
3.6 Výjimka podle § 44a odst. 5 exekučního řádu	34
3.7 Odklon dle § 44 odst. 4 exekučního řádu	34
4. Trestné činy v souvislosti s porušením generálního inhibitoria	36
5. Důsledky velké exekuční novely – zákon č. 396/2012 Sb.	38
5.1 Zahájení exekuce	38
5.2 Příkázání jiných peněžitých pohledávek	39
5.3 Elektronická dražba movitých věcí	40

6. De lege ferenda.....	41
6.1 Odstranění dvojkolejnosti právní úpravy	41
6.2 Centrální evidence exekucí	42
Závěr	43
Literatura	47
Shrnutí	50
Klíčová slova	50
Summary	51
Key words.....	51

Úvod

Otázky spojené s exekucí řízením, jeho průběhem a následky jsou vzhledem k zásadnosti jeho možných dopadů na všechny zúčastněné osoby, jedním z nejdiskutovanějších témat současnosti a právem tak vyvolávají zapálené diskuse jak mezi odborníky, tak i obyčejnými lidmi, jichž se přímo dotýká. S ohledem na své zkušenosti a poznatky nabyté během praxe na exekutorském úřadě, jsem proto při výběru svého tématu diplomové práce chtěla zvolit problematiku, která přináší jak z teoretického, tak i praktického pohledu zajímavé aplikační problémy.

Pro vypracování své diplomové práce jsem proto vybrala institut generálního inhibitoria v exekucí řízení, neboť se, podle mého názoru, jedná o praktický a specifický právní institut charakteristický právě pro realizaci účelu exekucí řízení, jímž je vymožení pohledávky oprávněného prostřednictvím postižení majetku povinného. Hlavním motivem pro volbu tématu z oblasti provádění exekucí je tedy mé zaměření a zájem o danou problematiku, což dokládá i praxe na exekutorském úřadě, kde v současnosti pracuji, a kde bych ráda zůstala i po ukončení svého vzdělání. Tato práce má přinést především hlubší analýzu fungování tohoto institutu v praxi. Vzhledem k tomu, že se během své praxe budu exekucemi a s tím souvisejícími otázkami jejich provádění zabývat i nadále, ráda bych nabyté poznatky použila i ve své budoucí kariéře. Myslím si však, že problematika aplikace příslušných ustanovení exekucí řízení, týkajících se institutu generálního inhibitoria, není aktuální jen v okruhu odborníků, ale je příkladem institutu mající fatální dopady i na laiky, kteří mohou být jeho účinky dotčeni. Tak tomu bude například v případech uzavírání kontraktu s povinným.

Myslím si, že fungování institutu generálního inhibitoria je negativně ovlivněno jeho nedostatečnou znalostí mezi veřejností, a to obzvláště ve vztahu k jeho účinkům. Podle mého názoru totiž nejsou v povědomí dlužníků ani třetích osob. Hrozí proto velké nebezpečí pro majetkové postavení třetích osob, které nevědí, že osoba, s níž kontrakt uzavírá, je omezena jeho nařízením, a tudíž s předmětnou věcí nemůže nakládat. Ve své práci chci proto poukázat na hlavní nedostatky, spojené se současnou právní úpravou generálního inhibitoria, které v praxi způsobují potíže zejména těm, s nimiž dlužník, resp. povinný právně jedná.

Jak bylo již výše uvedeno, exekucí řízení směřuje k uspokojení oprávněného vymožením jeho vykonatelné pohledávky. Pro jeho dosažení stanovuje exekucí řád právní prostředky, mezi něž řadíme i institut generálního inhibitoria, usilující o zamezení jednání,

kteřé by mohlo vést ke zmaření tohoto cíle. Účelem generálního inhibitoria je především poskytnutí ochrany dobytosti (likvidity) pohledávky, kterou oprávněný v exekučním řízení uplatňuje, a to omezením dlužníka v jeho právním styku, týkající se jeho majetku. Ve své práci buď potvrdím, nebo vyvrátím tuto hypotézu: „Právní úprava institutu generálního inhibitoria v exekučním řízení přispívá k efektivnější vymahatelnosti pohledávky.“

Ve své práci využívám metodu kompilační, na jejímž základě popisují institut generálního inhibitoria a přidávám své poznatky k dané problematice. Snažím se kriticky zhodnotit stávající úpravu a poukázat na nedostatky aplikace generálního inhibitoria v praxi. S ohledem na úzké vymezení tématu mé práce, vycházím při jeho zpracování zejména z článků odborných časopisů, komentáře i judikatury. Bibliografie věnující se tomuto institutu není podle mého názoru dostačující. Neopomím jednotlivá ustanovení aktuálního znění exekučního řádu.¹ Další aplikovanou metodou, je metoda analýzy, jejíž pomocí rozebírám problematiku týkající se generálního inhibitoria na jednotlivé části.

V první kapitole vysvětluji pojem generálního inhibitoria, který je spojen s exekučním řízením dle exekučního řádu, nikoli s výkonem rozhodnutí dle části šesté občanského soudního řádu.² Dále v rámci první kapitoly analyzuji vývoj neplatnosti právního jednání učiněný povinným v rámci exekučního řízení.³ Před velkou novelou č. 286/2009 Sb. se na našem území uplatňovala absolutní neplatnost. Po novele došlo k radikální změně, absolutní neplatnost byla nahrazena neplatností relativní. V rámci první kapitoly rozebírám účinky generálního inhibitoria. Pro praxi je nesmírně důležité určit vznik a zánik účinků generálního inhibitoria. Vznik účinků je rozhodující pro posouzení, zda je povinný omezen ve svém jednání generálním inhibitorem. Tento fakt by mohl mít za následek neplatnost takového právního jednání, pokud by se ho exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel dovolal. V první kapitole se dále věnuji vztahu mezi inhibitorem generálním a speciálním.

V rámci druhé kapitoly rozebírám nařízení exekuce a dopady a důsledky s ní spojené. V prvé řadě se věnuji dopadům zahájení řízení na povinného, kterého institut generálního inhibitoria omezuje v jeho jednání. Generální inhibitorium zakazuje povinnému nakládat s majetkem kromě výjimek stanovených v zákoně. Za zmínku určitě stojí i dopady nařízení exekuce na manžela/ku povinného, který/á nemůže s majetkem spadajícím do společného jmění nakládat podle své vůle. Nařízení exekuce má určité důsledky i pro soudního exekutora

---

¹ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen EŘ)

² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“)

³ Tam, kde se v diplomové práci píše o právním úkonu, jde o právní jednání v terminologii nového občanského zákoníku.

a nemalé důsledky má i pro třetí osobu, která chce uzavřít nebo již uzavřela smlouvu s povinným. Hrozí, že takové právní jednání bude prohlášeno za neplatné. Dále se v této kapitole věnuji právní úpravě centrální evidence exekucí, což je institut, který může napomoci k odvrácení negativních účinků spočívající v prohlášení neplatnosti právních jednání s dlužníky. V této souvislosti se ve své práci snažím odpovědět také na otázku, zda může třetí osoba za současného právního stavu získat úplné a přesné informace o spolukontrahentovi, které by vyvracely provádění exekuce proti němu.

Ve třetí kapitole rozebírám jednotlivá omezení účinků generálního inhibitoria, která prošla vývojem v rámci několika novel. V první řadě rozebírám výjimky z generálního inhibitoria stanovená v § 44a odst. 1 EŘ, které je nutné vykládat restriktivně. V dalších podkapitolách se věnuji odklonům od generálního inhibitoria. Zmiňuji se o výjimce, která se uplatňuje na Českou republiku a územní samosprávné celky. V neposlední řadě vysvětluji odklon dle § 44 odst. 4 EŘ, který byl zaveden novelou č. 396/2012 Sb.

Krátce se ve čtvrté kapitole pozastavuji nad trestněprávními důsledky v souvislosti s institutem generálního inhibitoria. Zmiňuji se o trestném činu podvodu a trestném činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, kterých se povinný může dopustit.

V rámci páté kapitoly rozebírám velkou exekuční novelu (zákon č. 396/2012 Sb.), jejímž prvotním cílem mělo být odstranění dvojkolejnosti výkonu rozhodnutí, který se však nepodařilo uskutečnit. Přesto však došlo k velké změně v několika ustanoveních exekučního řádu.

V neposlední řadě navrhuji možné změny v souvislosti s generálním inhibitorem na základě závěrů učiněných v této práci. Návrhy de lege ferenda směřují ke zmírnění dopadů generálního inhibitoria nejenom na třetí osoby, ale i povinné a další osoby, které jsou nějakým způsobem zasaženy účinky generálního inhibitoria.

V závěru práce pak shrnuji zjištění učiněná v diplomové práci a hodnotím stávající dopady institutu generálního inhibitoria.

Diplomová práce vychází z platné právní úpravy k 1. 1. 2014, odborné literatury, relevantní judikatury doplněné o mé vlastní úvahy.

1. Institut generálního inhibitoria

1.1 Pojem

Ottův slovník naučný vysvětluje pojem „inhibovati jako zakázati, obstaviti.“⁴ „Inhibitorium je soudní zákaz, podle něhož od okamžiku doručení usnesení o nařízení exekuce poddlužníkovi, povinný nesmí, až do výše exekucí vymáhané pohledávky a jejího příslušenství s pohledávkou nakládat.“⁵ Obě dvě definice zdůrazňují zákaz, tento zákaz je součástí i nynější právní úpravy.

Institut generálního inhibitoria je součástí zákona č. 120/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů (exekuční řád), podle kterého postupuje soudní exekutor. „Generálním inhibitoriem je ze zákona povinnému znemožněno snižovat hodnotu svého majetku, vyvádět z něj věci a práva v průběhu exekuce, a mařit tím její účel. Pro uplatnění generálního inhibitoria není rozhodná výše pohledávky, pro kterou je exekuce vedena, neboť smyslem této úpravy je, vedle zachování nejvyšší míry výtěžnosti majetku dlužníka, přimět jej, aby dostál své povinnosti uložené mu exekučním titulem.“⁶

Generální inhibitorium je institutem, který zakazuje povinnému nakládat se svým majetkem. Komentář k exekučnímu řádu správně uvádí, že: „generální inhibitorium vzhledem ke svému obsahu nemá účinky pouze u exekucí postihujících majetek povinného, ale i u exekucí k vymození nepeněžitého plnění, např. vyklizení, protože i tyto druhy exekucí jsou nařizovány vždy zároveň pro náklady exekuce a oprávněného, a proto i zde má generální inhibitorium své opodstatnění.“⁷ Inhibitorium je generální v tom smyslu, že postihuje všechny majetek povinného, tedy i ten, který není exekutorovi znám.

1.2 Vztah k občanskému soudnímu řádu

Exekuce prováděna soudním exekutorem je alternativním postupem ve vztahu k výkonu rozhodnutí. Byly u nás snahy dvojkolejnost výkonu rozhodnutí odstranit, ale nebyla zde dostatečná politická vůle a k odstranění nedošlo. Myslím si, že pohledávky efektivněji

---

⁴ Ottův slovník naučný: *illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. Praha: Ladislav Horáček - Paseka, 1998, s. 646.

⁵ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 286.

⁶ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 268.

⁷ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 268.

vymáhá soudní exekutor, proto považuji za zcela zbytečné, aby tato agenda až na výjimky náležela soudům. Jediného čeho se novelou č. 396/2012 Sb. dosáhlo, bylo to, že byla odstraněna trojkolejnost u pohledávek orgánů veřejné správy, což blíže rozeberu v páté kapitole.

Soudní praxe v průběhu let ukázala, že je nutné proti povinným použít účinnějších zbraní, čímž je institut generálního inhibitoria, kdy povinný nemůže nakládat se svým majetkem. Výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu tento institut nezná, disponuje pouze s institutem speciálního inhibitoria, jehož účinky jsou spojeny s exekučním příkazem. V návrhu na výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu oprávněny uvede, jakým způsobem má být výkon proveden. Soud nevolí způsob výkonu rozhodnutí, je vázán návrhem. Pokud jeden způsob výkonu není úspěšný, následně se nařídí další. Povinný v tomto případě tedy už ví, že je proti němu vedena exekuce a má možnost zbavovat se svého majetku nepostiženého výkonem. Exekutor na rozdíl od soudu může zvolit způsob vedení exekuce. Má výhodu i v tom, že může využít institut generálního inhibitoria. Po celou dobu vedení exekuce, jsou totiž zachovány účinky generálního inhibitoria.

1.3 Vývoj institutu na našem území

1.3.1 Absolutní neplatnost

Účinky generálního inhibitoria se radikálně proměnily. V původním textu exekučního řádu z roku 2001 jsme se mohli setkat s absolutní neplatností právního úkonu učiněného povinným po zahájení exekuce. „Po doručení usnesení o nařízení exekuce nesmí povinný nakládat se svým majetkem ani s majetkem patřícího do společného jmění manželů (s určitými výjimkami jako je běžná obchodní činnost nebo uspokojování základních životních potřeb), a to pod sankcí neplatnosti. To je poměrně výrazné zpřísnění oproti soudnímu výkonu, kde jsou obdobné zákazy spojovány vždy jen s postižením konkrétní majetkové hodnoty. Zde je to ovšem nutnost, plynoucí z koncepce nové právní úpravy, která postižení konkrétní majetkové hodnoty spojuje až s exekučním příkazem exekutora.“⁸ Absolutní neplatnost byla stanovena zákonem a nebyl tedy pochyb o účincích právního úkonu

---

⁸ WINTEROVÁ, Alena. První úvahy nad exekučním řádem. *Právní praxe*, 2001, roč. 49, č. 7, s. 400.

učiněného povinným přes zákaz. Soud ve sporech vycházel z účinků výslovně uvedené absolutní neplatnosti, na rozdíl od doktrinárního dovozování u občanského soudního řádu.⁹

Dle exekučního řádu ve znění do 31. 10. 2009 bylo porušení generálního inhibitoria stíháno absolutní neplatností. Vyplývala přímo ze zákona a úkon učiněný povinným byl neplatný od počátku. Soudní exekutor k této neplatnosti přihlížel i bez návrhu, z úřední povinnosti. „Exekutor byl oprávněn prejudiciálně posoudit platnost právního úkonu, jímž povinný po nařízení exekuce převedl nemovitosti na třetí osobu. Dospěl-li k závěru o neplatnosti darovací smlouvy, již povinný převedl svůj spoluvlastnický podíl k nemovitostem na třetí osobu, pro porušení generálního inhibitoria § 44 odst. 7 a § 47 odst. 4 EŘ ve znění účinném do 31. 10. 2009 exekuci prodejem nemovitosti provedl, i když povinný nebyl zapsán v katastru nemovitostí jako vlastník (spoluvlastník) nemovitostí, které měly být exekucí postiženy. Vlastnictví povinného k nemovitostem šlo totiž doložit i posledním výpisem z katastru nemovitostí, jenž mu svědčí, jestliže následný zápis vlastnického práva v katastru nemovitostí pro jinou osobu byl zjevným důsledkem neplatného právního úkonu.“¹⁰

Nikdo se absolutní neplatnosti nemusel dovolávat, subjektivní práva a povinnosti z takového úkonu vůbec nevznikly. Velká nevýhoda byla v tom, že neplatnost nastávala přímo ze zákona a v některých případech nemusela zcela vyhovovat potřebám exekučního řízení. Další problém nastával v případě, když povinný převedl část majetku na jinou osobu, tak i v tomto případě, když exekuce byla uspokojena z povinného majetku dobrovolně, tak úkon učiněný vůči třetí osobě povinným byl neplatný od počátku. Tuto skutečnost si mnohdy účastníci právního vztahu ani neuvědomovali. Šlo o velké riziko pro osoby, které nabyly věc v dobré víře. Princip právní jistoty úkonů byl v těchto případech znemožněn. Absolutní neplatnost nebyla žádným způsobem limitována. Mohlo dojít i k účelovému zneužívání ze strany povinného, který o povinnosti zákazu nakládání se svým majetkem věděl. Princip absolutní neplatnosti nebyl vhodným řešením i v dalších případech, protože povinný nemohl nakládat se svým majetkem pro rychlejší a efektivnější zhodnocení svého majetku a následné zaplacení exekuce.¹¹

Na výše zmíněná rizika s platností právních úkonů reagoval v rozhodnutí Nejvyšší soud. „Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia v odůvodnění rozsudku z 9. října 2011, sp. zn. 31 Cdo 4545/2008, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

---

⁹ VESELÝ Jan, RAKOVSKÝ Adam, HOLEŠÍNSKÝ Petr. Soudní exekutoři – efektivní způsob vymáhání pohledávek. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 9, s. 11.

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2011, sp. zn. 33 Cdo 2350/2009.

¹¹ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ, Dana. Nad změnami v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 22, s. 795.

pod číslem 84/2001, zdůraznil, že se důsledek absolutní neplatnosti právního úkonu povinného pro porušení generálního inhibitoria (předjímaný ustanovením § 44 odst. 7 EŘ) neprosazuje doručením usnesení o nařízení exekuce povinnému bez dalšího, nýbrž (jen) ve spojení se stavem exekučního řízení. Tak především není žádného důvodu pojit s příslušným úkonem povinného, porušujícím v době, kdy byl učiněn, generální inhibitorium, sankci absolutní neplatnosti i poté, co po pravomocném nařízení exekuce proběhne exekuce (v závislosti na podobě exekučních příkazů vydaných soudním exekutorem) úspěšně (vymožením pohledávky oprávněného) způsobem nepostihujícím majetek, jehož se předmětný právní úkon týkal, nebo jestliže následně (i po porušení zákazu formulovaného generálním inhibitorem) byla exekuce zastavena podle § 55 EŘ ve spojení s § 268 odst. 1 písm. c) nebo h) o. s. ř. proto, že povinný po jejím pravomocném nařízení uspokojil oprávněného mimo exekuci (jinak řečeno, byla-li exekuce zastavena, aniž jí byl postižen majetek, s nímž povinný nakládal v rozporu s generálním inhibitorem, považují se úkony, jimiž povinný s tímto majetkem nakládal za trvání exekuce, za platné).¹²

Pojetí absolutní neplatnosti právního úkonu při porušení generálního inhibitoria bylo velmi tvrdé a v některých případech nevhodné pro dosažení samotného účelu exekučního řízení. Právní úkon učiněný povinným po zahájení exekuce byl absolutně neplatný. Nebylo pochybností, protože absolutní neplatnost byla vyjádřena přímo v zákoně a každý mohl vědět, že pokud povinný učiní právní úkon, bude tento úkon neplatný od počátku. Problém byl v tom, že třetí osoba nevěděla o tom, že proti jejímu spolukontrahentovi je vedeno exekuční řízení. Možnost zjištění těchto informací o povinném s sebou měla přinést centrální evidence exekucí, kterou rozeberu v rámci druhé kapitoly. Nejvyšší soud, podle mého názoru, správně rozhodl, že absolutní neplatnost úkonu se bude posuzovat v konkrétním případě ve spojení se stavem exekučního řízení. Absolutní neplatnost úkonu tedy při porušení zákazu nakládat s majetkem nenastala bez dalšího po doručení usnesení o nařízení exekuce. Tento právní názor částečně zmírnil dopady absolutní neplatnosti právního úkonu při porušení generálního inhibitoria.

1.3.2 Relativní neplatnost

Absolutní neplatnost právního úkonu nebo právního jednání nemá v současném pojetí úpravy vztahů v soukromoprávním právu své opodstatnění, proto došlo k zásadní novele

---

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 20 Cdo 2613/2011.

zákonem č. 286/2009 Sb. s účinností od 1. 11. 2009, která změnila koncepci pojetí neplatnosti z absolutní na relativní.

Za první velkou a zásadní novelu exekučního řádu je považována novela - zákon č. 286/2009 Sb. Novelizován byl i institut generálního inhibitoria, který od této novely je upraven v § 44a EŘ. Došlo k radikální změně z hlediska účinků inhibitoria.

V původním vládním návrhu zákona z roku 2009 se objevovala neúčinnost právního úkonu vůči povinnému. „Z důvodové zprávy vyplývá, že by byla zachována funkčnost a generální inhibitorium by sloužilo k ochraně oprávněného a přihlášených věřitelů, nikoliv však dalších osob či dokonce povinného, který mohl v případě absolutní neplatnosti právního úkonu po doručení nařízení exekuce zpochybnit své vlastní úkony v časově neomezené lhůtě.“¹³ Po doporučení ústavněprávního výboru byla nakonec změněna neúčinnost na relativní neplatnost. Důvodem mohlo být právě, jak jsem už uvedla, že v některých případech bylo účelné, aby mohl být právní úkon učiněný povinným považován za platný. Šlo by o příliš tvrdý institut omezující povinného a toto zákonné omezení by mohlo mít neblahý vliv i na třetí osobu uzavírající smlouvu s povinným.

Otázkou by mohlo být, zda právě institut relativní neplatnosti právního jednání neomezuje vymožení pohledávky. Osoby, které se neplatností mohou ze zákona dovolat, nemusí o majetku povinného včas vědět a následně se už ani dozvědět. Praxe soudních exekutorů je ovšem taková, pokud se jedná o větší vymáhanou částku, tak se povinný vyrozumívá o zahájení exekuce až s exekučním příkazem, kterým soudní exekutor postihuje konkrétní majetek. Není tedy tak velké riziko, že povinný, než dojde ke zjištění majetku soudním exekutorem, věc například prodá nebo případně vybere peníze z účtu a neoprávněně s nimi nakládá. Exekutor v tomto případě znemožní nakládání s majetkem vydáním exekučního příkazu, který je spojen s absolutní neplatností při porušení zákazu nakládat. Před velkou novelou byla spojena absolutní neplatnost s porušením generálního inhibitoria. Právní úkon sice byl stížen absolutní neplatností při porušení generálního inhibitoria, ale v mnoha případech se na jednání povinného ani nepřišlo a toto jednání přesto bylo neplatné.

Myslím si, že právě absolutní neplatností bylo neúměrně zasaženo do práv povinného. Zvlášť při exekucích na malé částky kdy povinný nesměl nakládat s majetkem, dokud nebyla exekuce ukončena. V dnešní době je poměrně hodně exekucí vedených na nezaplacení právě těchto malých částek, proto si myslím, že je zcela na místě institut relativní neplatnosti

---

¹³ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti*. [online]. PSP ČR, Tisk 804/0 [cit. 31. 12. 2013]. Dostupné na: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=804&CT1=0>>.

právního jednání při porušení zákazu vyplývajícího z § 44a EŘ, který je doplněn speciálním inhibitoriem, jež rozeberu v další části diplomové práce. Stávající úpravu relativní neplatnosti jednání při porušení § 44a EŘ doplněnou speciálním inhibitoriem považuji za vhodnější než pojetí absolutní neplatnosti právního jednání při porušení generálního inhibitoria.

V souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva a přijetím několika novel došlo i v exekučním řádu k několika změnám. V § 44a EŘ byl pojem právní úkon nahrazen právním jednáním. Relativní neplatnost jednání při porušení povinnosti vyplývající z § 44a EŘ zůstala zachována. Právní jednání se považuje za platné, pokud námitku neplatnosti nevznesl exekutor, oprávněný, nebo přihlášený věřitel. Právní účinky vznesení námítky neplatnosti nastávají dle § 44a EŘ od účinnosti právního jednání, dojde-li exekuční příkaz nebo jiný projev vůle exekutora, oprávněného nebo přihlášeného věřitele všem účastníkům právního jednání, k němuž exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel vznesl námitku neplatnosti.

Dovolání se neplatnosti se vztahuje vždy na jednotlivé jednání, pokud povinný porušil generální inhibitorium několika svými jednáními, tak je nutné vznést námitku proti jednotlivým jednáním povinného. Neplatnost jednání je potřeba chápat jako hmotněprávní institut. V otázce doručování se tedy neuplatní teorie fikce, ale je důležité, aby se účastníci o dovolání se neplatnosti skutečně dozvěděli, měli možnost se s ním seznámit.¹⁴

Podat námitku neplatnosti může každá osoba samostatně, není třeba, aby se dovolaly všechny. „Relativní neplatnosti se mohou dovolat: exekutor, pokud exekuce není skončena, a to včetně vymožení nákladů exekuce; oprávněný, pokud jeho pohledávka, její příslušenství a náklady oprávněného nejsou zcela uspokojeny; další věřitel, který včas přihlásil svou pohledávku do probíhající exekuce, pokud jeho pohledávka a její příslušenství nejsou zcela vymoženy.“¹⁵ Dovolat se neplatnosti tedy lze jen do skončení exekuce, protože účelem generálního inhibitoria je zajištění uspokojení vymáhané pohledávky spolu s jejími náklady.

1.4 Účinky generálního inhibitoria

1.4.1 Vznik generálního inhibitoria

„Exekuční řád konstituuje procesní formu, a to nařízení exekuce soudem, s nímž je spojen zásadní právní účinek (inhibitorium), ale pouze pro povinného platí zákaz nakládání

---

¹⁴ PREISLER, Pavel. K některým změnám v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 10, s. 365.

¹⁵ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 269.

s majetkem.¹⁶ Podstatou institutu je, že po doručení vyzoomění o zahájení exekuce nesmí povinný nakládat se svým majetkem.¹⁷ Důležitým mezníkem je tedy listina, kterou se povinný informuje o zahájení exekuce, tedy vyzoomění o zahájení exekuce. V praxi exekutoři u vysokých pohledávek povinného vyzoomívají až po lustraci majetku povinného, aby předešly případně tomu, že by povinný přes zákaz nakládal se svým majetkem. Soudní exekutor má podle § 44 odst. 1 EŘ povinnost do 15 dnů od doručení pověření zaslat oprávněnému vyzoomění o zahájení exekuce. Tato lhůta k zaslání vyzoomění o zahájení exekuce se neuplatní vůči povinnému, kterému exekutor vyzoomění musí zaslat nejpozději s prvním exekučním příkazem, který se mu doručuje. Tímto postupem docílí toho, že bude zajištěna část majetku povinného exekučním příkazem, aniž by povinný věděl o zahájení exekuce a měl možnost nakládat se svým majetkem navzdory zákazu v § 44a EŘ.

Vznik inhibitoria není spojen s nějakým rozhodnutím, vzniká podle § 44a odst. 1 EŘ na základě doručení vyzoomění, které není rozhodnutím a nelze se proti němu odvolat. Podle § 44 odst. 2 EŘ se doručuje vyzoomění povinnému do vlastních rukou a musí obsahovat náležitosti a poučení uvedené v zákoně.

Okamžik doručení vyzoomění o zahájení exekuce má vliv i u nakládání s nemovitostmi, protože jde o rozhodující okamžik pro posouzení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí. „Z judikatury vyplývá, že byl-li katastrálnímu úřadu podán návrh na povolení vkladu práva do katastru nemovitostí podle smlouvy uzavřené dříve, než bylo povinnému (vlastníku) doručeno usnesení o nařizení exekuce, povinný (vlastník) již nesměl s nemovitostí nakládat a pro vklad práva do katastru nemovitostí tedy nebyla splněna podmínka uvedená v ustanovení § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 265/1992 Sb.“¹⁸ Povinný je totiž omezen účinky generálního inhibitoria po doručení vyzoomění o zahájení exekuce, dříve se jednalo o usnesení o nařizení exekuce. Není tedy rozhodující stav při uzavření smlouvy, ale právní postavení povinného v okamžiku vkladu do katastru nemovitostí.¹⁹

Nejvyšší soud se vypořádal i s problémem, když povinný nabyt nemovitost po zahájení exekuce. „Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 11. 1. 2007, sp. zn. 20 Cdo 1813/2006

---

¹⁶ STAVINHOVÁ Jaruška, HLAVSA Petr. *Civilní proces a organizace a soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 571.

¹⁷ Před účinností zákona č. 396/2012 Sb. nemohl povinný nakládat s majetkem po doručení usnesení o nařizení exekuce.

¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 21 Cdo 1581/2011

¹⁹ Od 1. 1. 2014 katastrální úřad dle § 17odst. 1 písm. f) zákona č. 256/2013 Sb. zkoumá ve vkladovém řízení u vkladové listiny, která je soukromou listinou, zda z obsahu listiny a z jeho porovnání s dosavadními zápisy v katastru není patrný důvod, pro který by bylo právní jednání neplatné, zejména zda z dosavadních zápisů v katastru nevyplývá, že účastníci vkladového řízení nejsou oprávněni nakládat s předmětem právního jednání, nejsou omezeni rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu veřejné moci ve smluvní volnosti týkající se věci, která je předmětem právního jednání.

vyslovil závěr, že zákaz uvedený v § 44 odst. 7 zákona č. 120/2001 Sb. - tj. generální inhibitorium - se vztahuje i na majetek nabytý povinným až po doručení usnesení o nařízení exekuce.²⁰

1.4.2 Zánik generálního inhibitoria

Vznik generálního inhibitoria pro povinného je spojován s doručením vyrozumění o zahájení exekuce, zánik účinků inhibitoria není spojen s vydáním nějakého konkrétního dokumentu. „Ukončení účinků inhibitoria tedy zákon spojuje s objektivní skutečností, nikoliv s vystavením nějakého potvrzení.“²¹

Podle § 46 odst. 8 EŘ zašle exekutor oznámení o skončení exekuce všem orgánům a osobám, které ve svých evidencích vedou poznámku o probíhající exekuci. Na žádost toto oznámení zašle neprodleně rovněž účastníkům. Myslím si, že generální inhibitorium zaniká splněním vymáhané povinnosti a toto oznámení pouze deklaruje zánik exekuce, se kterým je spojen zánik generálního inhibitoria. Podle § 46 odst. 6 EŘ totiž splněním vymáhaného nároku a uhrazením zálohy na snížení náklady zaniká povinnému zákaz nakládat s majetkem.

K zániku účinků generálního inhibitoria dochází vymožením pohledávky včetně nákladů exekuce nebo zastavením exekuce, případně exekutor může v průběhu exekučního řízení rozhodnout o zrušení účinků generálního inhibitoria. Pokud povinný složí u exekutora částku ve výši vymáhané pohledávky, nákladů exekuce, nákladů oprávněného, exekutor zruší povinnému zákaz nakládání s majetkem. Účinky generálního inhibitoria se nemusí vztahovat na všechny majetek, když povinný zažádá, aby se zákaz nevztahoval na konkrétní majetek, a doloží, že zbývající majetek postačí k úhradě. V tomto případě exekutor může rozhodnout, že na část majetku se účinky nevztahují. Tyto situace souvisící se zánikem a omezením generálního inhibitoria lze označit za odklony od § 44a odst. 1 EŘ, které konkrétněji rozeberu v rámci třetí kapitoly.

1.5 Vztah ke speciálnímu inhibitoriu

Výkon rozhodnutí soudními exekutory je alternativou výkonu podle občanského soudního řádu, ve kterém se neuplatňuje institut generálního inhibitoria. Na rozdíl od výkonu podle občanského soudního řádu si exekutoři volí nejvhodnější způsob exekuce sami.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2008, sp. zn. 20 Cdo 833/2007.

²¹ ADÁMEK, Radek. Rizika při nabývání nemovitostí od povinného. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 6, s. 38.

Exekutor, po posouzení jakým způsobem bude exekuce provedena, vydá exekuční příkaz postihující majetek povinného. Tento majetek postižený exekučním příkazem nesmí povinný podle § 47 odst. 4 EŘ převést na jiného, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat. Právní jednání, kterým by tuto povinnost porušil, by bylo neplatné. V tomto případě jde o speciální inhibitorium, které doplňuje inhibitorium generální. Speciální inhibitorium se vztahuje k jednotlivým konkrétně určeným věcem a právům postiženým exekučními příkazy. Porušení speciálního inhibitoria je podle zákona spojeno s absolutní neplatností právního jednání.

Již při prvních úvahách při vzniku exekučního řádu se objevovaly názory na vztah generálního a speciálního inhibitoria. Profesorka Winterová polemizovala, zda se vznikem zákazu týkající se konkrétního majetku, by neměl být zároveň spojen zánik všeobecného zákazu. Tedy ostatní majetek, který by nebyl postižen exekučním příkazem, by měl být ze zákazu dispozice uvolněn. Vycházela z toho, že exekutor nevolí způsob výkonu ihned, nejprve zjišťuje majetek povinného, v tomto období by platil všeobecný zákaz, který by následně nebyl již třeba.²²

Soudy při výkladu a aplikaci zcela vyvrátily názory teoretiků, že by generální inhibitorium zaniklo při doručení exekučního příkazu, tedy vzniku speciálního inhibitoria. „Časová návaznost generálního inhibitoria a speciálního inhibitoria je totiž notorieta. V právní realitě to znamená, že účinky omezení dispozic exekučním příkazem (tj. speciální inhibitorium) nemohou nastat dříve než omezení dispozic v důsledku nařízení exekuce (tj. generální inhibitorium).“²³ Speciální inhibitorium doplňuje generální. Tuto tezi potvrzuje i judikatura. „Generální inhibitorium je po vydání exekučního příkazu postihující konkrétní věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty toliko doplněno tzv. speciálním inhibitoriem, tj. zákazem nakládat s konkrétním majetkem exekučním příkazem postiženým.“²⁴ „Vydáním exekučního příkazu ohledně majetku, který má být exekucí postižen, není dotčen zákaz dispozice dlužníka s ostatním majetkem.“²⁵ Tento fakt, že speciální inhibitorium doplňuje institut generálního inhibitoria, potvrzuje i exekuční řád, protože exekuční příkaz může být doručován nejpozději právě s vyrozuměním o zahájení exekuce se kterým je spojen vznik generálního inhibitoria.

Mnohým se kombinace dvou inhibitorií může zdát nevhodná, ale já si myslím, že je to vhodná kombinace. Exekutor má volit nejméně zatěžující prostředek k dosažení exekuce.

---

²² WINTEROVÁ, Alena. První úvahy nad exekučním řádem. *Právní praxe*, 2001, roč. 49, č. 7, s. 400.

²³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2011, sp. zn. I. ÚS 2788/10.

²⁴ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 275.

²⁵ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 274.

Pokud by se zákaz nakládání s majetkem vztahoval pouze na konkrétní majetek postižený exekučním příkazem, mohlo by hrozit, že by se povinný svévolně začal zbavovat majetku poté, co by se dozvěděl o exekuci z exekučního příkazu. Vymožení pohledávky by se stěžovalo a v praxi by to mohlo vést k tomu, že exekutor by nevolil nejméně zatěžující prostředek, ale mohl by vydávat několik exekučních příkazů naráz. Efekt by byl podobný, protože povinný by následně nemohl nakládat s žádným svým majetkem, dokonce pod hrozbou absolutní neplatnosti.

Exekuční řád v §44a stanovuje výjimky z uplatňování principu generální inhibitoria. Inhibitorium se nevztahuje na běžnou obchodní činnost a provozní činnost, uspokojování základních životních potřeb, udržování a správu majetku povinného. „Výjimky z jednotlivých speciálních inhibitorií jsou stanoveny občanským soudním řádem u jednotlivých způsobů exekuce, kterými se exekuce provádí. V praxi jedním z nejčastějších případů je výjimka výplaty peněžních prostředků povinnému do výše dvojnásobku životního minima dle § 304b o.s.ř.“²⁶

Exekutor vydá exekučním příkaz, kde je povinný poučen, že nesmí nakládat s majetkem označeným v příkaze. Speciální inhibitorium je v praxi nejčastěji realizováno tak, že exekuční příkaz se doručí subjektu, který ve své evidenci uvede poznámku o probíhající exekuci a omezí možnost povinnému s věcmi nakládat, případně nevydá povinnému peněžní prostředky.

„Vydání exekučního příkazu má kromě zákazu povinného nakládat s majetkem postiženým exekučním příkazem další zásadní důsledky. Upřesňuje se jím, který majetek bude postižen, a vyplývá z něj i způsob provedení exekuce a určuje se pořadí prováděné exekuce okamžikem doručení exekučního příkazu, a to při konkurenci více exekucí. Exekuční příkaz ovšem může být vydán pouze na majetek, který je přesně určen a exekutor jej tedy zná. Na majetek, který exekutor nepostihl exekučním příkazem, se dále vztahuje generální inhibitorium.“²⁷ Speciální inhibitorium je tedy významným, doplňujícím a přísnějším institutem v exekučním řízení než generální, které je spojováno pouze s neplatností relativní.

---

²⁶ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 304.

²⁷ VESELÝ Jan, RAKOVSKÝ Adam, HOLEŠÍNSKÝ Petr. Soudní exekutoři – efektivní způsob vymáhání pohledávek. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 9, s. 11.

2. Nařízení exekuce

2.1 Dopady na povinného po nařízení exekuce

Nařízení exekuce a s ním spojené účinky generálního inhibitoria mají největší dopad právě na povinného, kterého omezují v dispozici s majetkem. Doručením vyrozumění o zahájení exekuce se povinný dozví o vedení exekuce proti němu. V některých případech se povinný o exekuci dozví před zahájením exekuce například od oprávněného, i když to není v zájmu oprávněného. Je zde totiž riziko, že povinný začne ještě před zahájením exekuce nakládat s majetkem. V tomto případě by mohl oprávněný využít institutu relativní neúčinnosti. Podle § 589 zákona č. 89/2012 Sb. má věřitel právo domáhat se, aby soud určil, že právní jednání dlužníka není vůči věřiteli právně účinné. Na rozdíl od situace, kdy by oprávněný, exekutor nebo přihlášený věřitel mohl využít námitku relativní neplatnosti u generálního inhibitoria, v tomto případě se může pouze věřitel u soudu dovolat neúčinnosti právního jednání dlužníka, pokud byl úmysl zkrátit věřitele druhé straně znám. V případě, že by se jednalo o zkrácení věřitele jednáním povinného a osobou jemu blízkou, tak by se úmysl zkrátit věřitele a vědomost předpokládala, a musel by být případně prokázán opak. Soud by posuzoval, zda došlo ke zkrácení uspokojení vykonatelné pohledávky věřitele právním jednáním dlužníka. Kdyby soud označil ve vztahu k věřiteli jednání za neúčinné, mohl by následně věřitel uspokojit svoji pohledávku z toho, co neúčinným jednáním ušlo z majetku dlužníka. Podle § 589 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. se neúčinnost právního jednání dlužníka zakládá rozhodnutím soudu o žalobě věřitele, kterou bylo odporováno právnímu jednání dlužníka. Pokud by bylo zahájeno exekuční řízení a povinný by porušil povinnost vyplývající z § 44a EŘ, tak by oprávněný, exekutor nebo přihlášený věřitel pouze namítl relativní neplatnost právního jednání. Podle § 44a odst. 1 EŘ právní účinky vznesení námítky neplatnosti nastávají od účinnosti právního jednání, dojde-li exekuční příkaz nebo jiný projev vůle exekutora, oprávněného, nebo přihlášeného věřitele všem účastníkům právního jednání, k němuž exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel vznesl námitku neplatnosti.

Spolu s vyrozuměním o zahájení exekuce soudní exekutor povinnému zašle exekuční návrh, kopii exekučního titulu a výzvu k dobrovolné úhradě dluhu. Vyrozumění musí obsahovat mimo jiné i poučení podle § 44a odst. 1 EŘ, kde je stanoven zákaz nakládat s majetkem vyjma běžné obchodní činnosti, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku. Součástí poučení

podle § 44a odst. 1 EŘ je i ustanovení týkající se relativní neplatnosti právního jednání. Pokud by toto ustanovení chybělo, jednalo by se o nedostatečné poučení. Exekuční řád uvádí náležitosti vyrozumění, ve kterém nesmí chybět právě poučení podle § 44a odst. 1 EŘ.

Povinný je omezen doručením vyrozumění o zahájení exekuce v dispozici se svým majetkem. Omezení se týká i nemovitostí povinného zapsaných v katastru nemovitostí. Dle ustanovení § 44 odst. 1 EŘ exekutor kromě zákonem stanovených výjimek zašle vyrozumění katastrálnímu úřadu, v jehož územním obvodu má sídlo soudní exekutor, který vyrozumění o zahájení exekuce zasílá. O tomto vyrozumění katastrální úřad učiní poznámku.²⁸ Podle § 25 odst. 1 písm. a) zákona č. 256/2013 Sb. se poznámka o vyrozumění o nařízení exekuce zapisuje k osobě povinného.

Komplikace nastává tehdy, pokud povinný nemá žádné vlastnické právo k nemovitosti ke dni, kdy exekutor rozesílá vyrozumění. Exekutor tedy při vyhledávání majetku nezjistí, že by povinný v tomto okamžiku vlastnil nemovitost, a proto vyrozumění o zahájení exekuce nezasílá. Největší riziko pro třetí osobu nastává, pokud povinný získá nemovitost během exekučního řízení. Následně s touto nemovitostí disponuje v rozporu s § 44a EŘ. Oprávněný, exekutor nebo přihlášený věřitel vznese námitku neplatnosti a toto jednání bude považováno za neplatné. Třetí osoba v tomto případě nemohla vědět o vedení exekuce při nahlédnutí do katastru nemovitostí, protože poznámka o exekučním řízení nebyla v katastru nemovitostí učiněna. V tomto spatřuji jedno z největších rizik institutu generálního inhibitoria, i když se třetí osoba snažila být obezřetnou a zkontrolovala si danou nemovitost, nemohla se z katastru nemovitostí dozvědět, že povinný nesmí pod hrozbou neplatnosti jednání nakládat s nemovitostí. Katastr nemovitostí nemusí být vždy spolehlivým registrem o vedení exekučního řízení proti povinnému.²⁹

2.2 Dopady na manžela/manželku povinného po nařízení exekuce

Podle ustanovení § 44a odst. 1 EŘ povinný nemůže nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů.³⁰ V praxi vyvstává problém, zda i manžel je vázán účinky generálního inhibitoria. Tuto otázku jsme konzultovala s exekutorským kandidátem JUDr. Lukášem Jíchou. Podle jeho názoru i manžel povinného nemůže nakládat s majetkem patřícího do SJM. Institut generálního inhibitoria je

²⁸ Poznámkou je dle § 6 zákona č. 256/2013 Sb. zápis do katastru, kterým se zapisují významné informace týkající se evidovaných nemovitostí nebo v katastru zapsaných vlastníků a jiných oprávněných.

²⁹ PREISLER, Pavel. K některým změnám v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 10, s. 366.

³⁰ dále jen SJM

prostředkem, který má zabránit možnému zmaření účelu exekuce, proto dovozujeme, že povinnost vyplývající z generálního inhibitoria se vztahuje i na manžela povinného. V tomto výkladu spatřuji velké nebezpečí pro třetí osobu, která by uzavřela smlouvu s manželem povinného. Z žádné evidence se nedozví, že manžel povinného nesmí na základě generálního inhibitoria nakládat s majetkem spadajícím do SJM.

Manžel povinného má v zákonem stanovených případech postavení účastníka řízení. Podle § 36 odst. 2 EŘ je-li exekučním příkazem postižena součást společného jmění manželů, je účastníkem exekučního řízení, pokud jde o tuto součást, i manžel povinného. Toto ustanovení exekučního řádu je doplněno § 255 odst. 3 o.s.ř., podle kterého je účastníkem řízení manžel povinného také tehdy, jsou-li k vydobytí závazku, který patří do společného jmění manželů, nařízeným výkonem rozhodnutí postiženy majetkové hodnoty manžela povinného.³¹ S postavením účastníka řízení souvisí procesní možnosti obrany. „Manžel může navrhnout odklad či zastavení exekuce pouze tehdy, je-li účastníkem řízení.“³² Domnívám se, že manžel povinného se tedy může domáhat i zrušení účinků generálního inhibitoria, pokud je v postavení účastníka.

Exekuce má dopad na výlučný majetek povinného, ale i na majetek patřící do společného jmění manželů. Dle § 42 EŘ lze vést exekuci na majetek patřící do SJM také tehdy, jde-li o vymáhání dluhu, který vznikl za trvání manželství nebo před uzavřením manželství jen jednomu z manželů.³³ Tímto ustanovením má být zabráněno tomu, aby povinný „nasekal“ dluhy a „utekl“ do manželství, protože exekuci na SJM lze vést od 1. 1. 2014 i pro dluhy vzniklé před uzavřením manželství.

Zákonodárce v poslední době novelami výkonu rozhodnutí posiluje lepší vymahatelnost pohledávky na úkor ochrany práv manžela. Novela č. 396/2012 Sb. přinesla možnost výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy nebo jiného příjmu manžela povinného, přikázáním pohledávky manžela povinného z účtu u peněžního ústavu, přikázáním jiné peněžité pohledávky manžela povinného nebo postižením jiných majetkových práv manžela povinného, pokud jde o vydobytí závazku (dluhu) který patří do SJM. Současná právní úprava dovoluje postihnout majetkové hodnoty manžela povinného, pokud dluh spadá do SJM.

V praxi se objevuje problém v souvislosti s aplikací zmíněných novel na řízení zahájená před účinností novel. Zákonodárce v přechodných ustanoveních novely č. 396/2012

---

³¹ Podle § 52 odst. 1 EŘ nestanoví-li exekuční řád jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.

³² KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 7.

³³ Novelou č. 293/2013 Sb. byl rozsah dluhů, pro jejichž vymožení je postižitelný majetek v SJM, rozšířen i na ty, které vznikly povinnému před uzavřením manželství.

Sb. a novely č. 293/2013 Sb. vyslovuje požadavek, aby se na řízení zahájená před účinností těchto novel použila ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti těchto novel. V praxi se objevuje postup soudních exekutorů odporující přechodnému ustanovení, protože soudní exekutoři využívají současné právní úpravy § 42 EŘ a § 262a o.s.ř. i na řízení zahájená před účinností novel.

2.3 Důsledky nařízení exekuce pro soudního exekutora

Exekutor je povinen provádět úkony rychle a účelně v souladu s § 46 EŘ neprodleně po svém pověření bez návrhu účastníků. Při všech úkonech dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob a dodržuje princip přiměřenosti exekučního řízení. Pokud v průběhu vedení exekuce zjistí své pochybení, musí dojít k nápravě. Nedůvodná nečinnost soudního exekutora v exekučním řízení může mít za následek zahájení kárného řízení nebo může vést ke změně exekutora. Soudního exekutora si vybírá totiž sám oprávněný podáním návrhu. Exekutor následně provádí exekuci na základě pověření od soudu.

Exekutor po pověření zašle povinnému společně s vyrozuměním výzvu ke splnění vymáhané povinnosti. Zároveň dle § 46 odst. 6 EŘ povinného poučí, že splní-li ve lhůtě do 30 dnů od doručení této výzvy vymáhaný nárok a uhradí zálohu na snížené náklady exekuce, vydá exekutor neprodleně příkaz k úhradě nákladů exekuce. V případě, že povinný nesplní ve lhůtě 30 dnů od doručení výzvy svoji povinnost, přistoupí k provádění exekuce sám exekutor. Své úkony činí v exekučním řízení na základě pověření k provedení exekuce do doby, než dojde k vymožení pohledávky a jejího příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného. V praxi většinou po svém pověření nejprve v centrální evidenci obyvatel zkontroluje adresu povinného, případně v obchodním rejstříku sídlo společnosti, na které budou všechny písemnosti osobě doručeny. Následně žádá o součinnost, aby zjistil majetek povinného a mohl zvolit způsob (způsoby) vedení exekuce.

Povinný má ke splnění vymáhaného nároku a zálohy na snížené náklady ve výzvě danou lhůtu 30 dnů od doručení výzvy. Soudní exekutor v této lhůtě už provádí součinnosti a při zjištění majetku postihne např. účet povinného, který po vydání exekučního příkazu nemůže s penězi na účtu disponovat. V některých situacích je to pro povinného bezvýhodná situace. Chtěl by exekuci zaplatit ve lhůtě s nárokem na snížené náklady, ale s penězi na zablokovaném účtu nemůže disponovat. Soudní exekutor ale musí chránit zájmy oprávněného a nemůže se spoléhat, že povinný exekuci zaplatí, proto vydává exekuční příkazy i před

uplynutím zmíněné lhůty, kterou mnoho povinných chápe, jako lhůtu ke splnění povinnosti. Neuvědomují si, že s 30 denní lhůtou je spojen nárok na zaplacení snížených nákladů exekuce. Myslím si, že je proto vhodné předejít zablokování účtu či jiného majetku včasným řešením své povinnosti po doručení vyrozumění o zahájení.

Exekutor je povinen dle § 46 odst. 3 EŘ vést exekuce proti povinnému v pořadí v jakém mu byly doručeny exekuční návrhy, aby nedocházelo ke zvýhodňování věřitelů a jejich pohledávek. Ve svých úkonech může ustát pouze v případě, pokud tak stanoví zákon. Je-li u exekutora složena jistota podle § 54 odst. 5 EŘ ve výši vymáhané pohledávky, nákladů exekuce a oprávněného, exekutor odloží provedení exekuce do právní moci rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce a rozhodne zároveň o tom, že povinný není vázán zákazy stanovenými v § 44a odst. 1 a § 47 odst. 5 EŘ ode dne vydání rozhodnutí o odkladu exekuce. „Exekutor musí zrušit generální a speciální inhibitorium oproti složené jistotě.“³⁴ Tímto institutem je chráněno právo povinného, pokud rozporuje některou skutečnost rozhodnou pro provedení exekuce a zároveň potřebuje nakládat se svým majetkem. Složením jistoty se zvyšuje i ochrana oprávněného, protože dle § 54 odst. 5 EŘ nedojde-li k zastavení exekuce, použije se jistota na úhradu vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce.

2.4 Dopady nařízení exekuce pro třetí osoby

Zahájení exekuce proti povinnému může mít zásadní dopad pro třetí osobu, ač si to sama v mnoha případech neuvědomuje. Třetími osobami rozumíme zpravidla osoby, které uzavírají s povinným smlouvu a mohou být nejvíce postiženi následky generálního inhibitoria. Pokud oprávněný, exekutor nebo přihlášený věřitel namítnou neplatnost právního jednání, tak právě tyto osoby mohou být zaskočeny, že proti povinnému je vedeno exekuční řízení. „Účinky dovolání se neplatnosti nastávají okamžikem, kdy dojde projev vůle nebo exekuční příkaz poslednímu z účastníků úkonu, vůči kterému se oprávněná osoba neplatnosti dovolala. Právní úkon je poté neplatný zpětně od doby, kdy se stal účinným, což koresponduje s relativní neplatností, jejíž důsledky nastávají ex tunc.“³⁵ Mnohdy třetí osoba ani netuší v jakém postavení se povinný, se kterým uzavírá smlouvu, nachází, anebo o jeho situaci ví, ale nemá ponětí, že povinný na základě účinků generálního inhibitoria nemůže nakládat se svým majetkem.

---

³⁴ ANDRLE, Pavel. K novelizaci exekučního řádu – část IV. – k ustanovení § 54 a § 55 zák. č. 120/2001 Sb. *Obchodní právo*, 2009, č. 11, s. 7-17 [Program] Codexis, aktualizace ze 4. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2013].

³⁵ PREISLER, Pavel. K některým změnám v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 10, s. 367.

„Náš právní řád zde jednoznačně vychází ze zásady, že právo přeje bdělým. Otázka však je, zda „bdělé“ osoby vstupující do právních vztahů mají v praxi k dispozici spolehlivé zdroje informací o tom, zda proti osobě, s níž jednají, není vedeno exekuční řízení.“³⁶ Pokud předmětem smlouvy je nemovitost, tak lidé spoléhají často na informace z katastru nemovitostí. Předpokládají, že na listu vlastnictví by byla uvedena poznámka o nařízení exekuce. Ačkoli je katastr nemovitostí dobrým zdrojem informací, ne vždy je tato poznámka u povinného uvedena. V praxi někdy exekutoři zasílají vyrozumění o zahájení exekuce příslušnému katastrálnímu úřadu až v případě, když chtějí postihnout exekucí i nemovitost. Pokud exekutor přistoupí nejprve k vymožení pohledávky jinými způsoby a k prodeji nemovitostí přistoupí až po nemožném vymožení exekuce právě jiným způsobem, třetí osoba se nemá šanci z katastru nemovitostí dozvědět při uzavření smlouvy, že povinný je omezen generálním inhibitoriem. Tento stav absence může trvat i několik měsíců. Exekutoři se hájí tím, že nechtějí označovat ve veřejně přístupném rejstříku, kterým katastr je, osoby, proti nimž je vedena exekuce i pro zanedbatelnou částku. Dále se hájí základní zásadou přiměřenosti postupu soudního exekutora a katastrální úřad vyrozumívají až při vydávání exekučního příkazu. Na druhou stranu § 44 EŘ hovoří jasně, že exekutor má vyrozumět katastrální úřad. Problém je, že není v zákoně uvedený časový okamžik vyrozumění o zahájení exekuce. Z těchto důvodů katastr nemovitostí nemůže být nikdy spolehlivým zdrojem informací ohledně vedení exekuce.³⁷

Jde o nezáviděníhodnou situaci, kdy třetí osoba uzavře smlouvu s povinným a následně je smlouva zneplatněna. Třetí osoba se může pouze domáhat bezdůvodného obohacení na povinném. Zvláště závažnou majetkovou újmu může třetí osoba utrpět právě při koupi nemovitosti od povinného, protože se nebude v mnoha případech jednat o malou částku. Může dokonce dojít k situaci, kdy povinný peníze z uzavřené smlouvy již utratil a vymáhání proti povinnému se jeví zcela beznadějně. Než se dostane třetí osoba k vlastnímu exekučnímu titulu, povinný často už nic nemá. Řešením je prevence spočívající v obezřetnosti třetí osoby, které lze docílit nahlédnutím do centrální evidence exekucí, kterou rozebírám v následující kapitole.

---

³⁶ KOS, Jiří. *Generální inhibitorium a ochrana práv osob jednajících s povinným* [online]. EPRAVO.CZ, 6. 4. 2012 [cit. 29. 12. 2013]. Dostupné na: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/generalni-inhibitorium-a-ochrana-prav-osob-jednajících-s-povinným-81498.html>>.

³⁷ KOS, Jiří. *Generální inhibitorium a ochrana práv osob jednajících s povinným* [online]. EPRAVO.CZ, 6. 4. 2012 [cit. 29. 12. 2013]. Dostupné na: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/generalni-inhibitorium-a-ochrana-prav-osob-jednajících-s-povinným-81498.html>>.

2.5 Centrální evidence exekucí

Centrální evidence exekucí je veřejným seznamem nařízených exekucí, v němž se evidují vyrozumění o zahájení exekuce, které vydal soudní exekutor poté, kdy byl pověřen vedením exekuce, pravomocná usnesení o zastavení a odkladu exekuce, dražební vyhlášky při prodeji podniku a při prodeji nemovitostí a oznámení o dražebním roku při prodeji movitých věcí. Centrální evidence exekucí je veřejný seznam, který je veden, provozován a spravován Exekutorskou komorou.³⁸ Komora zveřejňuje údaje z centrální evidence exekucí způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Centrální evidence exekucí je upravena v § 125 EŘ. Tento paragraf je v exekučním řádu od počátku jeho existence. Centrální evidence exekucí byla již od počátku brána jako přínosná. „Centrální evidence exekucí by se mohla stát kvalitním zdrojem informací nejen pro ostatní exekutory, vykonavatele a jiné orgány výkonu rozhodnutí, ale i pro věřitele, potenciální věřitele a další účastníky soukromoprávních vztahů a to vzhledem k zákazům majetkových dispozic, které pro dlužníky – pod sankcí neplatnosti – z nařízených a prováděných exekucí a jiných výkonů rozhodnutí plynou, ale o nichž nemusí být dobře informováni jejich smluvní partneři. Lze proto jen doufat, že centrální evidence exekucí bude v brzké době skutečně založena a že budou dány též jasné podmínky její přístupnosti pro veřejnost.“³⁹ Je až s podivem, že došlo k zprovoznění portálu centrální evidence exekucí navzdory kladnému přístupu k tomuto institutu na základě vyhlášky č. 329/2008 Sb. až 1. 3. 2009.

Exekutor spolu s vyrozumění zašle povinnému výzvu ke splnění vymáhané povinnosti podle § 46 odst. 6 EŘ, kde je stanovena lhůta 30 dnů. Po uplynutí této lhůty je dána zákonná povinnost Komory vést evidenci exekuce. Dlužník může odvrátit to, že by jeho jméno figurovalo v registru, ze kterého může každý čerpat. Je tedy na povinném, aby vymáhanou povinnost splnil, a tím ukončil exekuční řízení.⁴⁰

Centrální evidence exekucí je pro třetí osoby jediným spolehlivým zdrojem informací o povinném, když uvažuje o uzavření kontraktu. Problém vidím v případě, když povinná osoba ještě není vedena v registru. Tato situace může nastat v období mezi tím, kdy povinnému je doručeno vyrozumění o zahájení exekuce a uplynutím zákonné lhůty 30 dnů od doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti. Zápis údajů z vyrozumění o zahájení

---

³⁸ dále jen Komora

³⁹ WINTEROVÁ, Alena. První úvahy nad exekučním řádem. *Právní praxe*, 2001, roč. 49, č. 7, s. 395.

⁴⁰ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 657.

exekuce se provede do 3 dnů poté, kdy exekutor zapsal do rejstříku zahájených exekucí doložku provedení exekuce, což exekutor činí právě až po uplynutí zmíněné lhůty. Vzniká zde časový prostor, ve kterém povinný může případně nakládat s majetkem, aniž by třetí osoba měla jakoukoli možnost vědět, že proti povinnému je vedeno exekuční řízení.

Vyrozuměním o zahájení exekuce se povinný dozví o vedení exekuce proti němu, zároveň nastávají účinky generálního inhibitoria. Třetí osoba může být obezřetná a zkontroluje si v centrální evidenci exekucí, zda proti potenciálnímu spolukontrahentu není vedeno exekuční řízení. V rejstříku žádné takové údaje nenajde, tak s povinným uzavře smlouvu. „Následné dovolání se neplatnosti bude mít pro třetí osobu nepředvídatelné následky a může se dotknout i dalších (třetích osob).“⁴¹ Centrální evidence exekucí je sice pomocný institut pro třetí osoby při uzavírání smluv, ne vždy je informace z centrální evidence plně aktuální. Problém je s tím, kdy jsou informace do centrální evidence exekucí zapisovány. Hrozí totiž, že proti povinnému je už vedeno exekuční řízení, ale údaje se zapisují do 3 dnů poté, kdy exekutor zapsal do rejstříku zahájených exekucí doložku provedení exekuce. Jde o zásadní problém registru, který může mít závažné dopady na třetí osoby, jejíž práva by paradoxně měla být tímto prostředkem chráněna.⁴²

Další problém vidím v tom, že nahlížení do centrální evidence je zpoplatněno. V tomto smyslu centrální evidence exekucí popírá účel stanovený i v důvodové zprávě. Jedním z hlavních přínosů zavedení portálu centrální evidence exekucí má být ochrana práv třetích osob. Osobně si myslím, že málokdo využívá centrální evidenci exekucí. Problém je jednak v registraci a hlavně ve zpoplatnění nahlížení do evidence. Při registraci si každý musí zvolit počet dotazů do databáze, minimální počet je stanoven na čtyři. Každý tedy pro zřízení elektronického účtu musí zaplatit minimálně 240,- Kč. Nahlížení do evidence je zpoplatněno dle § 5 odst. 1 vyhlášky o centrální evidenci exekucí částkou 60,- Kč do 1000. poskytnutého údaje, částkou 30,- Kč od 1001. do 10.000. poskytnutého údaje, částkou 15,- Kč od 10.001. do 1.000.000. údaje a nakonec částkou 6,- Kč od 1.000.001. poskytnutého údaje to vše bráno pouze za jeden kalendářní rok, kdy veškeré uhrazené částky náleží Komoře.

Každý si může vyhledat svého spolukontrahenta. Zaplatí i v případě, že vyhledání je negativní. Když systém vyhledá, že proti spolukontrahentu je vedena exekuce, objeví se při prvním vyhledání pouze číslo exekuce a základní údaje povinného. Pro bližší zjištění exekučního řízení si musíme otevřít další položku, která nás stojí dalších 60 Kč. Stejně se ale

---

⁴¹ PREISLER, Pavel. K některým změnám v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 10, s. 366.

⁴² KOS, Jiří. *Generální inhibitorium a ochrana práv osob jednajících s povinným* [online]. EPRAVO.CZ, 6. 4. 2012 [cit. 29. 12. 2013]. Dostupné na: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/generalni-inhibitorium-a-ochrana-prav-osob-jednajících-s-povinným-81498.html>>.

z poskytnutých údajů nedozvíme, kdy bylo vyrozumění povinnému doručeno, kdy došlo k zahájení exekuce a tím vzniku účinků generálního inhibitoria. Dále je zcela nesmyslně stržena odměna za znovuotevření údajů, za které byl poplatek již účtován. Myslím si, že celé toto účtování je nešťastné. Za jakékoli otevření se tedy platí nemalá částka Komoře. Mnoho lidí jak už registrace, tak následné zpoplatnění každého vyhledávacího kroku, zcela odradí. Účel zřízení centrální evidence exekucí, tedy ochrana třetích osob, je přes zmíněné překážky stěží naplněn.

3. Omezení účinků generálního inhibitoria

3.1 Obecné vymezení

Střednědobá novela č. 286/2009 Sb. s sebou přinesla kromě dalších významných změn i novelu týkající se výjimek z generálního inhibitoria. Šlo o reakci na kritiku veřejnosti, že neexistuje vyloučení účinků generálního inhibitoria. Do exekučního řádu byl vložen zcela nový § 44a, který upravuje výjimky a odklony od účinků generálního inhibitoria. Mezi odklony od generálního inhibitoria patří složení částky ve výši vymáhané pohledávky, nákladů exekuce a nákladů oprávněného, prokázání zbývajících majetku k uhrazení pohledávky včetně nákladů, zpeněžení majetku nebo součásti majetku, složení jistoty při odkladu exekuce.

3.2 Výjimky podle § 44a odst. 1 exekučního řádu

Generálním inhibitoriem je povinnému zakázáno nakládat s majetkem. Z tohoto principu existují zákonné výjimky, které je nutno vykládat velmi restriktivně. „V exekučním řádě je zakotvena zásada zákonné ochrany povinného, která se projevuje v tom, že zákon přímo vylučuje určité věci nebo pohledávky z exekuce. Z věcí, které jsou ve vlastnictví povinného, se nemůže týkat exekuce těch, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění pracovních úkolů, nebo ke svému podnikání jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly. Takto jsou z exekuce vyloučeny zejména běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten, a jiné předměty podobné povahy, zdravotnické potřeby a jiné věci. Dále jsou z exekuce vyloučeny věci, jejichž prodej je podle zvláštních předpisů zakázán, nebo které podle zvláštních předpisů exekuci nepodléhají.“⁴³

Věci mohou být vyloučeny z výkonu rozhodnutí, pokud je zachováno důležité hledisko nezbytné potřeby. „Skutečnost, že určité věci - se zřetelem k aktuálním sociálním standardům - tvoří i typické vybavení domácnosti (kupř. barevný televizor, přehrávací aparatura, sedací souprava apod.), ještě neznamená, že jsou věcmi nezbytně potřebnými. I když jsou tedy součástí tzv. obvyklého vybavení domácnosti, nemusí být z výkonu vyloučeny, jestliže jsou současně věcmi (posuzováno především z objektivního hlediska)

---

⁴³ SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Exekuce*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2008, s. 26.

k uspokojování potřeb povinného zbytnými. Okolnost, že tyto věci byly dosud povinným užívány "běžně" a "přirozeně" v sledovaných souvislostech významná není; měřítko nezbytnosti se totiž neodvíjí pouze od četnosti a způsobu užívání věcí, nýbrž má základ v úvaze, zda lze na povinném požadovat, aby se při uspokojování základních životních potřeb svých a své rodiny bez uvedených věcí obešel, případně je uspokojoval na kvalitativně nižší úrovni, s nižšími náklady, dávaje přednost plnění svých zákonných povinností.⁴⁴ Dochází tedy k individuálnímu posuzování, zda jde o věci, které slouží k uspokojování základních životních potřeb povinného a osob, ke kterým má povinný vyživovací povinnost.

Ustanovení v 44a odst. 1 EŘ zachovává povinnému možnost udržování základního životního standardu a podnikání. Uspokojování základních životních potřeb se samozřejmě váže k fyzické osobě a je spojováno s minimálním standardem, jenž zahrnuje poskytování služeb a věcí, které jsou nutně nezbytné k přežití. Zákaz se dále nevtahuje na běžnou obchodní a provozní činnost a také na udržování a správu majetku. Běžnou obchodní činností lze rozumět úkony směřující k udržení základního chodu podniku povinného, nespádají sem tedy rozsáhlé investice spojené s podnikáním povinného. Přednostně musí dojít k úhradě dluhu. Udržováním a správou majetku se rozumí úkony směřující k uchování podstaty majetku, aby nedocházelo k znehodnocení, což by bylo nevhodné i pro dosažení účelu exekučního řízení. Jakékoli kroky směřující k převádění na jinou osobu by přesahovaly rámec správy a udržování majetku.⁴⁵

3.3 Odklon dle § 44a odst. 2 exekučního řádu

První odklon od účinků generálního inhibitoria najdeme v § 44a odst. 2 EŘ. Složí-li povinný u exekutora částku ve výši vymáhané pohledávky, nákladů exekuce a nákladů oprávněného, exekutor na návrh povinného do 7 dnů vydá rozhodnutí, kterým zruší účinky generálního a speciálního inhibitoria, pokud by byl v daném případě již vydán exekuční příkaz. Když by vyhověl návrhu povinného, musí vydat usnesení, ve kterém uvede exekutor, že počínaje doručením usnesení povinný může nakládat svým majetkem, protože došlo k zániku účinků generálního inhibitoria. Důležité je i určení, o kterou exekuci se jedná, neboť povinný může být omezen v nakládání s majetkem i v jiných exekučních řízeních. Při zrušení speciálního inhibitoria musí exekutor uvést, že od doručení usnesení může povinný nakládat

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2004, sp.zn. 20 Cdo 180/2003.

⁴⁵ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 268-269.

s konkrétní věcí nebo právem, které výslovně popíše. Rozhodnutí exekutor neprodleně zašle účastníkům řízení a dalším osobám, jimž byly v rámci exekuce doručeny exekuční příkazy. Exekutor návrh může zamítnout, když u něj povinný nesložil částku, která by pokrývala celý vymáhaný nárok. Splnění podmínek je zcela vyloučeno u pohledávek týkajících se opětujících se dávek splatných v budoucnu, např. u běžného výživného. Návrh v těchto případech bude zamítnut. „Proti rozhodnutí, kterým bylo povinnému vyhověno, není přípustný opravný prostředek, což má své opodstatnění: pohledávka oprávněného včetně nákladů je uhrazena, respektive tyto prostředky jsou složeny k rukám soudního exekutora, taktéž je složena odměna soudního exekutora. Tím nucené omezení vlastnického práva postrádá svůj smysl. Dalším prováděním exekuce by byl povinný bezdůvodně omezen na svých právech volně disponovat s majetkem. Naopak oprávněný ani soudní exekutor nemají z povahy věci důvod k dalšímu zajištění/blokaci majetku povinného, neboť účel exekuce byl (prozatím) zcela naplněn.“⁴⁶ Proti rozhodnutí, kterým byl návrh podle § 44a odst. 2 EŘ zamítnut je přípustné odvolání, které nemá odkladný účinek. V praxi se povinný dohodne s exekutorem a exekuci zaplatí a nemusí využívat § 44a odst. 2 EŘ, exekuce totiž zanikne a s ní i spojené účinky generálního i speciálního inhibitoria. Pokud by rozporoval skutečnost rozhodnou pro provedení exekuce nebo by požadoval zastavení exekuce, tak se může domáhat odkladu exekuce složením jistoty podle § 54 odst. 5 EŘ.⁴⁷

Institut složení jistoty se v exekučním řádu nachází na dvou místech. Důležité je určení rozdílu mezi ustanoveními § 44a odst. 2 a § 54 odst. 5 EŘ. Ustanovení § 44a odst. 2 EŘ tedy řeší situaci spojenou se složením jistoty povinným ve výši celého nároku včetně příslušenství a nákladů kvůli zrušení účinků generálního inhibitoria. Hlavním cílem je možnost znovu nakládat se svým majetkem. „Na rozdíl od situace předvídané § 54 odst. 5 EŘ, kdy je jistota složena za účelem pozastavení účinků exekuce po dobu rozhodování o návrhu povinného na zastavení exekuce, neboť povinný sporuje některý z předpokladů vedení exekuce a požaduje její zastavení.“⁴⁸ Další rozdíl spočívá v tom, že podle ustanovení § 54 odst. 5 EŘ může jistotu složit i jiná osoba než povinný.

Je-li u exekutora složena jistota dle § 54 odst. 5 EŘ ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, exekutor nebo exekuční soud na návrh povinného odloží provedení exekuce do právní moci rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce podaném

---

⁴⁶ ANDRLE, Pavel. K novelizaci exekučního řádu – část III. – k ustanovení § 44a zák. č. 120/2001 Sb. *Obchodní právo*, 2009, č. 10, s. 29-40 [Program] Codexis, aktualizace ze 4. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2013].

⁴⁷ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 271.

⁴⁸ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 271.

povinným a rozhodne o tom, že povinný není vázán účinky plynoucí z generálního a speciálního inhibitoria ode dne vydání rozhodnutí o odkladu. Dochází tedy ke zvýšení ochrany oprávněného, protože nedojde-li k zastavení exekuce, použije se jistota na úhradu vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce. V praxi často dochází ke složení jistoty třetí osobou většinou z řad příbuzných. „Jistota musí být složena s přihlédnutím k nárůstu pohledávky a nákladů exekutora do doby rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce. Složená jistota musí totiž bezpečně zajistit úhradu vymáhané pohledávky a všech nákladů exekuce, a to i za dobu, kdy je rozhodováno o návrhu na zastavení exekuce. Tato doba se může různit např. v závislosti na složitosti dokazování v řízení o zastavení a rychlosti řízení příslušného exekučního a odvolacího soudu. Je tedy přiměřené požadovat na povinném, aby složil jistotu minimálně v rozsahu dalšího půl roku.“⁴⁹ Myslím si, že exekutor musí přihlédnout k nárůstu vymáhané pohledávky a odměny exekutora. Půjde tedy o individuální posouzení konkrétního návrhu na odklad. Pokud by exekuce byla následně zastavena, vrátí se složiteli jistota.

Myslím si, že institut složení jistoty povinným podle § 44a odst. 2 EŘ nebude v současné době praktikován. Býval využíván v případě, kdy bylo možné, se proti usnesení o nařízení exekuce odvolat. Povinný pokud nechtěl, aby byl vázán účinky inhibitoria, mohl složit jistinu. Jelikož nyní proti vyrozumění o zahájení exekuce není možné odvolání, považuji ustanovení § 44a odst. 2 EŘ za zbytečné. Pokud by povinný nesouhlasil s vedením exekuce, podával by návrh na zastavení exekuce a zároveň by mohl využít institutu složení jistoty podle § 54 odst. 5 EŘ.

3.4 Odklon dle § 44a odst. 3 exekučního řádu

Na návrh povinného může exekutor rozhodnout o zrušení účinků generálního a speciálního inhibitoria u konkrétně označeného majetku, pokud povinný doloží, že jeho zbývající majetek zjevně a nepochybně postačuje k provedení exekuce. Když exekutor návrhu vyhoví, musí vydat usnesení, v jehož výroku uvede, že povinný od doručení tohoto usnesení může nakládat s konkrétním majetkem označeným v návrhu. Zruší zákaz vyplývající po doručení vyrozumění o zahájení exekuce ke konkrétní věci. Exekutor musí tedy ve výroku výslovně označit, který majetek vyjímá. V praxi exekutor k tomuto postupu přistoupí zejména, pokud má zajištěn majetek postihnuteľný při výkonu exekuce. Vyhovující usnesení

---

⁴⁹ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 337.

o vyloučení majetku nemusí obsahovat odůvodnění. Může dojít i k částečnému vyhovění návrhu, v takovém případě musí být usnesení odůvodněno, stejně jako v případě zamítnutí návrhu. „Soudní exekutor rozhodne o zrušení inhibitoria ve formě usnesení. Na rozdíl od úpravy obsažené v ustanovení § 44a odst. 2 EŘ, proti tomuto rozhodnutí soudního exekutora je přípustné odvolání, neboť není řečen opak. Účastníci řízení tak mají možnost proti tomuto rozhodnutí podat opravný prostředek.“⁵⁰ Odvolání lze podat i proti zamítavému rozhodnutí.⁵¹

Tento institut dovoluje povinnému, který nemá dostatečné finanční prostředky ke složení jistoty nebo k zaplacení celé exekuce, nakládat s částí majetku. Exekutor ale nemusí návrhu vyhovět zejména tehdy, pokud zjistí, že ze zbývajících majetku půjde exekuce těžko uspokojit. Negativem současné právní úpravy je, že není stanovena lhůta k tomu, aby soudní exekutor rozhodl o návrhu.⁵² Je to tedy pouze v jeho kompetenci, kdy a jak o návrhu rozhodne. „Exekutor má povinnost své rozhodnutí odůvodnit, není povinen složitě dokazovat (např. znaleckými posudky), pokud výše majetku není „zjevně a nepochybně“ dostačující k úhradě.“⁵³ Exekutor má dále povinnost vymáhat pohledávku pro oprávněného a nesmí ho tedy zkrátit na jeho právech, tím, že by nesprávně rozhodl o vyjmutí hodnotného majetku.⁵⁴

3.5 Odklon dle § 44a odst. 4 exekučního řádu

Povinný při splnění zákonných podmínek může zpeněžit majetek nebo část svého majetku. Musí získat písemný souhlas exekutora, oprávněného a všech přihlášených věřitelů. Získanou částku musí použít k úhradě vymáhané pohledávky, jejího příslušenství, nákladů exekuce či nákladů oprávněného. Majetek či část majetku nesmí být postižena jinou exekucí a musí být zpeněžena dle § 44a odst. 4 EŘ minimálně za obvyklou cenu zjištěnou na základě znaleckého posudku splatnou při podpisu smlouvy k rukám exekutora. „Jde o institut, který si klade za cíl přispět k hladšímu a méně konfliktnímu průběhu exekuce, kdy dlužník poté, co se dozví o blokačních omezeních ke svému majetku, je sám aktivně motivován k prodeji části svého majetku, čímž zabrání, aby exekutor zpeněžil části jeho majetku podle své volby.“

---

⁵⁰ ANDRLE, Pavel. K novelizaci exekučního řádu – část III. – k ustanovení § 44a zák. č. 120/2001 Sb. *Obchodní právo*, 2009, č. 10, s. 29-40 [Program] Codexis, aktualizace ze 4. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2013].

⁵¹ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 272.

⁵² Pouze lze uplatnit obecné ustanovení § 46 odst. 1 EŘ, které stanoví, že exekutor postupuje rychle a účelně, při tom dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem.

⁵³ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ, Dana. Nad změnami v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 22, s. 797.

⁵⁴ ANDRLE, Pavel. K novelizaci exekučního řádu – část III. – k ustanovení § 44a zák. č. 120/2001 Sb. *Obchodní právo*, 2009, č. 10, s. 29-40 [Program] Codexis, aktualizace ze 4. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2013].

Můžeme zde tedy hovořit o respektování *praetia affectionis* v exekučním řízení, tj. možnosti dlužníka zachovat si věci, které má v oblibě, k nimž má osobní vztah, což lze považovat nejen za humanizační trend, ale také za vyjádření zásady proporcionality.⁵⁵ Záleží na povinném, kterou část svého majetku zpeněží, aby mohl zaplatit exekuci. Exekutor by jinak mohl postihnout exekučními příkazy majetek, o který z osobních důvodů povinný nechce přijít. S písemným souhlasem exekutora, oprávněného a přihlášených věřitelů využije možnosti prodat svůj majetek. Jde o formálnější jednání povinného, který se vyhne tímto postupem případnému zneplatnění právního jednání. V praxi se můžeme setkat s tím, že povinný i bez souhlasů uvedených v zákoně svůj majetek nebo jeho část prodá. Povinný je sice v tomto okamžiku vázán generálním inhibitoriem, ale pokud po zpeněžení svého majetku či jeho součásti exekuci zaplatí, k dovolání relativní neplatnosti nedojde.

Souhlas exekutora musí být výslovný a měl by být písemně obsažen ve spise. Exekutor dle § 101 odst. 4 o.s.ř. může účastníky vyzvat, aby se vyjádřili k návrhu, a může připojit doložku, že pokud se nevyjádří, má se za to, že nemají námítky. Majetek povinného nesmí být postižen jinou exekucí. „V praxi je obtížné objektivně zjistit, zda proti povinnému není vedena další exekuce, a zároveň je složité učinit tak v jakémkoliv konkrétním okamžiku, neboť existence či neexistence exekuce je dynamickou veličinou měnící se v čase. Ke dni vyhotovení vyrozumění nebo usnesení nemusí být jisté, že již nebylo zahájeno jiné exekuční řízení. Navíc vzhledem k odkazu na zákon č. 119/2001 Sb., o souběhu exekucí, se nemusí jednat jen o exekuci podle exekučního řádu, ale i o exekuci daňovou nebo správní.“⁵⁶ Exekutor může spoléhat pouze na zápis z centrální evidence exekucí, jelikož exekutoři nemají možnost nahlédnout do rejstříku zahájených exekucí.⁵⁷ Důležitou podmínkou je prodej věci nejméně za cenou obvyklou, která je určena znaleckým posudkem. Jde bez pochyby o pozitivní ustanovení pro povinného, ten může zpeněžit majetek, který by mohl být v exekuci vydražen za podstatně méně. Movité věci lze vydražit pouze za 1/3 z odhadní ceny. „Praxe však ukazuje, že někteří exekutoři stanoví cenu v rozporu s výše uvedenými principy a obvyklá cena dosahuje pouhé 1/2 až 2/3 "skutečné" ceny, jíž lze v místě a čase dosáhnout. Na druhou stranu, takto nízká obvyklá cena umožňuje povinnému jednodušeji zpeněžit majetek.“⁵⁸ Znalce ustanoví exekutor, pouze ve výjimečných případech lze použít znalecký posudek od znalce, který nebyl ustanoven exekutorem. Jedním z vhodných prostředků jak

---

⁵⁵ ANDRLE, Pavel. K novelizaci exekučního řádu – část III. – k ustanovení § 44a zák. č. 120/2001 Sb. *Obchodní právo*, 2009, č. 10, s. 29-40 [Program] Codexis, aktualizace ze 4. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2013].

⁵⁶ TICHÁ, Alena. Odklony od generálního inhibitoria v praxi. *Komorní listy*, 2014, roč. 6, č. 1, s. 26-27.

⁵⁷ Podle § 35a odst. 3 EŘ je rejstřík seznamem neveřejným zpřístupněným pouze soudům a Komoře.

⁵⁸ ANDRLE, Pavel. K novelizaci exekučního řádu – část III. – k ustanovení § 44a zák. č. 120/2001 Sb. *Obchodní právo*, 2009, č. 10, s. 29-40 [Program] Codexis, aktualizace ze 4. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2013].

zajistit to, aby nabyvatel předal peníze ve prospěch exekutora, je smlouva o smlouvě budoucí. Exekuční řád přímo neřeší situaci, kdyby částka vyplacená nabyvatelem převyšovala nárok. Přeplatek by byl povinnému nejspíš vrácen následně po právní moci rozhodnutí.⁵⁹

3.6 Výjimka podle § 44a odst. 5 exekučního řádu

Po novele č. 347/2007 Sb. neplatí pro Českou republiku zákaz nakládání s majetkem, tedy neuplatní se vůči státu účinky generálního inhibitoria. Nepředpokládá se, že by stát chtěl snížit hodnotu svého majetku a tím znemožnit vymození exekuce. Omezení státu v hospodaření se svým majetkem vedlo ke komplikacím, proto zákonodárci přistoupili k tomuto ustanovení. Účinky speciálního inhibitoria ale nejsou vyloučeny. Doručením exekučního příkazu nastává zákaz nakládání s konkrétním majetkem určeným v exekučním příkaze i pro stát. Novelou č. 396/2012 Sb. došlo k rozšíření výjimky § 44a odst. 5 EŘ. Od 1. 1. 2013 jsou vyloučeny účinky generálního inhibitoria u majetku územních samosprávných celků.⁶⁰

3.7 Odklon dle § 44 odst. 4 exekučního řádu

Velká exekuční novela č. 396/2012 Sb. přinesla další možnost ochrany majetku povinného, kterou lze aplikovat bez návrhu. Je-li vymáhaná povinnost v hrubém nepoměru k majetku povinného, může exekutor dle § 44 odst. 4 EŘ před zasláním vyrozumění o zahájení exekuce rozhodnout, že zákaz vyplývající z § 44a odst. 1 EŘ se vztahuje pouze na část majetku. Toto své rozhodnutí zašle povinnému spolu s vyrozuměním o zahájení exekuce. Myslím si, že v praxi tato možnost nebude hojně využívána. Exekutor chce, co nejdříve vymoci pohledávku a nezabývá se veškerým majetkem povinného. Pokud je exekuce vedena na malou částku, která je v nepoměru s celkovým majetkem, bude se exekutor snažit co nejdříve a nejsnadněji pohledávku vymocit vydáním exekučního příkazu nejčastěji na mzdu či účet povinného. Sám exekutor před vydáním vyrozumění nezkontroluje majetkové poměry povinného. Domnívám se, že v praxi bude spíše využito ustanovení § 44a odst. 3 EŘ, dle

---

⁵⁹ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 272-273.

⁶⁰ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 273.

kterého na návrh povinného exekutor může rozhodnout, že se účinky generálního inhibitoria nebudou na určitý majetek vztahovat.

Exekutor se může rozhodnout do doby, než pošle vyrozumění o zahájení exekuce, že omezí účinky generálního inhibitoria pouze na část majetku povinného. Zda exekutor bude takto postupovat, se může rozhodnout bez návrhu, pouze na základě své úvahy, protože povinný o exekuci neví. Toto ustanovení se využije, pokud bude jasné, že povinnost je v hrubém nepoměru k celkovému majetku povinného. V usnesení by měl být jasně vyznačen majetek, na který se účinky generálního inhibitoria vztahují, s ostatním může nakládat bez tohoto omezení. Předpokládá se, že majetku, na který se budou činky vztahovat, bude méně. Vydání usnesení mající za následek osvobození části majetku nemá vliv na možné vydání exekučního příkazu, ukáže-li se, že majetek uvedený v usnesení nepostačuje k vymožení exekuce. Nelze ovšem po právní moci usnesení znovu obnovit generální inhibitorium, exekutor by musel majetek postihnout jednotlivými exekučními příkazy. Proti usnesení je přípustné odvolání jak povinného, tak oprávněného.⁶¹

---

⁶¹ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 265-266.

4. Trestné činy v souvislosti s porušením generálního inhibitoria

Porušení generálního inhibitoria má dopady i mimo sféru soukromoprávní. Trestní právo chrání práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob, které mohou být úmyslným jednáním povinného porušeny. Je důležité upozornit, že jednání povinného v rozporu s inhibitoriem je spojeno i s trestněprávními důsledky. Střednědobou novelou byly zmírněny dopady soukromoprávní, ale trestněprávní zůstaly stejné.

Povinný se může dopustit svým jednáním trestného činu podvodu podle § 209 trestního zákoníku, pokud se obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí tím škodu na cizím majetku nikoli nepatrnou. Lze si představit situaci, že povinný bude vědět o zahájení exekučního řízení, ale třetí osoba navzdory nahlédnutí do centrální evidence exekucí o této skutečnosti nebude vědět. Jednání povinného bude stíženo generálním inhibitoriem, ale třetí osoba se v některých situacích o této skutečnosti nedozví. Tento registr není vždy spolehlivým zdrojem informací, jak jsem již uvedla v kapitole o centrální evidenci exekucí. „Muselo by být prokázáno, že podvodné jednání bylo od počátku páčáno s úmyslem sebe nebo jiného obohatit.“⁶² Prokázání tohoto úmyslu bude snazší, pokud dojde k uzavření smlouvy v období, kdy třetí osoba nemůže z centrální evidence zjistit, že proti povinnému je vedeno exekuční řízení. Povinný se může dopustit trestného činu podvodu i v situaci, kdy z veřejného registru vyplývá, že je proti němu vedena exekuce. Důležité bude povinnému dokázat úmysl se obohatit. Povinný při převodu majetku třetí osobě zatají, že není oprávněn s ním nakládat. Pokud by došlo ze strany oprávněného, exekutora nebo přihlášeného věřitele k dovolání se neplatnosti jednání, které povinný učinil po doručení vyrozumění o zahájení exekuce, tak by třetí osoba přišla o předmět smlouvy. Může tedy nastat situace, že třetí osoba nebude mít věc ani peníze. Při dokázání úmyslu povinného obohatit se a naplnění dalších znaků skutkové podstaty, lze toto jednání kvalifikovat jako trestný čin podvodu.

Povinný se může dle § 337 trestního zákoníku dopustit trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a to tím, že podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudního exekutora. Povinný je omezen nakládat se svým majetkem podle § 44a odst. 1 a §47 odst. 5 EŘ. Porušením tohoto zákazu vyplývajícího z inhibitoria a splněním znaků skutkové podstaty

---

⁶² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 287.

§ 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku se povinný dopustí trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí.⁶³

---

⁶³ viz Usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 10. 2013, sp. zn. III. ÚS 4853/12.

5. Důsledky velké exekuční novely – zákon č. 396/2012 Sb.

5.1 Zahájení exekuce

Řadu let se uvažuje o změně koncepce výkonu rozhodnutí. Před novelou u nás existovala dvojkolejnost ve vymáhání soukromoprávních pohledávek a trojkolejnost ve vymáhání pohledávek orgánů veřejné správy. K odstranění dvojkolejnosti bohužel nedošlo, stále si oprávněný, který vymáhá soukromoprávní pohledávku, může vybrat mezi soudním výkonem rozhodnutí a výkonem neboli exekucí podle exekučního řádu. Myslím si, že by mělo dojít k odstranění dvojkolejnosti výkonu rozhodnutí, a tím by došlo k odbřemenění soudu. Jehož úloha by měla být v dohledu nad exekucemi a v rozhodování o sporech a ve výkonu soudních rozhodnutí ve zvláštních případech, v nichž je kompetence soudu odůvodněna věcně (např. v případě odnětí nezletilých dětí). Ke změně došlo u pohledávek orgánů veřejné správy, kde došlo k odstranění trojkolejnosti. Orgány veřejné správy hojně využívaly před novelou bezplatnou výpomoc soudů k vymáhání pohledávek. Po novele tuto možnost orgány nemají. Soud podle § 251 odst. 1 o.s.ř. nařizuje a provádí výkon rozhodnutí s výjimkou titulu, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení. Orgánům veřejné správy se tedy nabízí dvě možnosti vymáhání, buď si budou pohledávku vymáhat samy orgány, nebo prostřednictvím soudního exekutora. Stát novelou exekučního řádu, přenesl svoji povinnost vymáhat pohledávky orgánů veřejné správy na soukromé podnikatele, exekutory. U výkonu rozhodnutí převzatých exekutorem od soudů na základě novely č. 396/2012 Sb. platí zásada, že účinky všech úkonů zůstávají zachovány. Soudní exekutor u pohledávek převzatých od soudu pokračuje ve způsobu výkonu rozhodnutí, který byl započat před nabytím účinnosti novely. Pokud vydá nové exekuční příkazy v exekucích převzatých od soudu, bude soudní exekutor postupovat podle nové právní úpravy.⁶⁴

Otázkou je, kdy nastávají u předaných exekucí ze soudu účinky generálního inhibitoria. Občanský soudní řád nezná tento institut, proto účinky generálního inhibitoria nemohou být zachovány. Exekutor po předání spisu povinnému zasílá pouze výzvu k zaplacení, nezasílá tedy vyrozumění o zahájení exekuce, se kterým je spojen vznik generálního inhibitoria. V těchto případech povinný nejspíš není vázán zákazem nakládat se svým majetkem, dokud není vydán exekuční příkaz postihující konkrétní majetek povinného.

---

⁶⁴ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 1-2.

Mnoho exekucí převedených na soudní exekutory se zastavilo na návrh oprávněného, který nemusel při zastavení uvádět důvod. Tam, kde exekutor pokračuje ve výkonu rozhodnutí, nemá institut generálního inhibitoria moc smysl, protože povinný se stejně z usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí dozvěděl, že je proti němu vedena exekuce. Z přechodných ustanovení k zákonu č. 396/2012 Sb. totiž vyplývá, že soud předá spis soudnímu exekutorovi po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Povinný tedy už mohl případně nakládat se svým majetkem, který nebyl postižen speciálním inhibitorem. Účel exekuce v těchto případech mohl být již zmařen nebo podstatně stížen.

Velká novela přinesla omezení činnosti soudu při zahajování exekucí. Nyní soud nevydává usnesení o nařízení exekucí, jejímž doručením se povinný dozvěděl, že je proti němu vedena exekuce. S doručením tohoto usnesení byly spojeny účinky generálního inhibitoria. Podle současného ustanovení § 43a odst. 1 EŘ exekutor požádá exekuční soud o pověření a nařízení exekuce (dále jen pověření). Namísto vydávání usnesení o nařízení exekuce, proti kterému bylo možné podat odvolání, soud vydává pouze pověření k provedení exekuce, které se dle § 43a odst. 4 EŘ povinnému nedoručuje. Povinný se o zahájení exekuce dozví na základě vyrozumění o zahájení exekuce, kde je poučen, že nesmí nakládat se svým majetkem podle § 44a odst. 1 EŘ.

5.2 Příkázání jiných peněžitých pohledávek

Účinností zákona č. 396/2012 Sb. byla novelizována řada ustanovení upravující postup při výkonu rozhodnutí. Účelem novely je jednak posílení ochrany povinného, zároveň by měly nové instituty přispět k snadnějšímu skončení exekuce. Vymožením povinnosti zároveň zanikají účinky generálního inhibitoria pro povinného. Rychlejší a účinnější prostředky jsou tedy v tomto případě výhodné i pro povinného, který už bude moci nakládat se svým majetkem bez hrozby možného zneplatnění právního jednání.

Mezi nově využívané ustanovení k vymožení exekuce v praxi patří § 312 o.s.ř., který řeší problém s postihem různých termínovaných smluv. Podle § 312 o.s.ř. lze vést výkon rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky i v případě, že plnění vyplývající ze závazku, jehož je povinný účastníkem, je podmíněno nebo vázáno na dosažení věku nebo jiný běh času. Je-li to účelné, soud po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nahradí svým rozhodnutím prohlášení vůle povinného k výpovědi tohoto závazku nebo k žádosti o plnění. Souhlas třetí osoby, je-li jím právní jednání podmíněno, je nahrazen usnesením

o výkonu rozhodnutí. Jednání potřebná k uplatnění práva, která přísluší podle zvláštních právních předpisů povinnému, provádí místo povinného oprávněný. „I dosavadní úprava dovolovala postihnout tyto typy plnění, ale oprávněný musel vyčkat až na uplynutí předem daných kritérií (např. dosažení věku). Pokud povinnému zbýval delší časový úsek, výkon rozhodnutí byl zcela neefektivní a oprávněný byl odkázán na plnění někdy i řadu let.“⁶⁵

5.3 Elektronická dražba movitých věcí

Dalším institutem, který by měl napomoci rychlejšímu skončení exekuce a tím zániku zákazu nakládání s majetkem pro povinného, je institut elektronické dražby pro movité věci. Doposud tak mohlo být konáno pouze u dražeb nemovitostí. „Elektronická dražba se koná mezi registrovanými uchazeči na veřejně přístupné internetové adrese po dobu a dle dalších podmínek stanovených v dražební vyhlášce.“⁶⁶ Elektronická dražba je upravena v občanském soudním řádu hlavě páté. Podle § 330a o.s.ř. lhůta pro zaplacení nebo doplacení nejvyššího podání nesmí být delší než 10 dnů od udělení příklepu. Učinilo-li více dražitelů stejné nejvyšší podání, udělí soud příklep tomu, komu svědčí předkupní právo, případně pak tomu, kdo podání učinil jako první.

---

⁶⁵ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 7.

⁶⁶ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 9.

6. De lege ferenda

6.1 Odstranění dvojkolejnosti právní úpravy

V současné době naše právní úprava dovoluje věřiteli vymáhat povinnost dvěma způsoby. Oprávněný se může obrátit na soud, který by při vymáhání povinnosti postupoval podle části šesté občanského soudního řádu. V souvislosti s případným zrušením dvojkolejnosti právní úpravy se dokonce uvažovalo o přesunutí této části do exekučního řádu. Od tohoto řešení bylo upuštěno, protože by muselo dojít k řadě změn v dalších předpisech. „Taková změna by si totiž vyžádala množství koncepčních změn ve vazbách a odkazech mezi jednotlivými částmi občanského soudního řádu i v dalších procesních předpisech, které využívají aparát výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu, případně na něj odkazují a počítají s ním (zejm. daňový řád, správní řád, insolvenční zákon, trestní řád, zákon o mezinárodním právu soukromém). Zasáhla by i mnoho předpisů hmotného práva ze všech oblastí (nový občanský zákoník, zákoník práce, zákon o soudech a soudcích).“⁶⁷ Kvůli rozsahu těchto změn by se o případném přesunutí dalo uvažovat v souvislosti s rekodifikací civilního procesu.

Oprávněný může zvolit jako druhou možnost při vymáhání své pohledávky soudního exekutora, který postupuje podle exekučního řádu. Myslím si, že tato varianta je pro oprávněného výhodnější. Soudní exekutor je při vymáhání pohledávek efektivnější a rychlejší než soud při výkonu rozhodnutí. Považují proto dvojkolejnost právní úpravy za zcela zbytečnou. Vhodnějším řešením by byla úprava, která by soukromým věřitelům dovozovala pouze jeden způsob výkonu rozhodnutí pomocí exekutora. Úlohu soudu při výkonu rozhodnutí bych viděla pouze u specifických případů výkonu rozhodnutí, které doposud soudní exekutor provádět nemohl, např. vykázání ze společného obydlí. Hlavní úkol soudu by následně měl spočívat pouze v kontrole činnosti soudního exekutora. Zároveň by došlo ke snížení nadbytečné soudní agendy, a tím tedy ke zrychlení rozhodování právě při kontrole soudního exekutora.

K odstranění dvojkolejnosti nedošlo, hlavně kvůli tomu, že u nás nebyla a není dostatečná politická vůle ke změně. Posledním pokusem byl návrh novela zákona č. 396/2012 Sb. „Ministerstvo spravedlnosti v původním návrhu novely předpokládalo, že možnost volby

---

⁶⁷ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 5-6.

mezi soudním exekutorem a soudem bude všeobecně zrušena. Pro soukromé věřitele by tedy zůstal pouze soudní exekutor, pro správní orgány a správce daně navíc i vlastní správní či daňová exekuce.⁶⁸ Z původního návrhu se podařilo prosadit pouze odstranění trojkolejnosti u pohledávek orgánů veřejné moci. Správní orgán a správce daně se může obrátit na soudního exekutora nebo si pohledávku vymáhat sám. Pro soukromé věřitele zůstala možnost volby nadále zachována.

6.2 Centrální evidence exekucí

Největší problém stávající právní úpravy vidím v některých ustanoveních týkajících se centrální evidenci exekucí. Nezpochybňuji přínos a účel tohoto registru. Bohužel při jeho naplňování hrozí některá rizika. Třetí osoba se nemusí dozvědět o vedení exekučního řízení proti povinnému včas. Tyto případy jsem již uvedla. Řešení bych viděla v tom, že exekutor by měl zákonnou povinnost ihned, jakmile by se dozvěděl, že povinnému bylo doručeno vyznění o zahájení exekuce, tuto informaci zadat do centrální evidenci exekucí. Třetí osoba by mohla téměř ve stejný okamžik jako povinný vědět, že povinný je vázán generálním inhibitoriem. Vzniklo by menší riziko, že by třetí osobě byl po prohlášení jednání povinného za neplatné nově nabytý majetek odebrán. Jedním z hlavních účelů centrální evidenci exekucí je ochrana třetích osob, proto si myslím, že by toto řešení bylo správné.

Další problém shledávám ve zpoplatnění centrální evidenci exekucí. Při registraci musíme zaplatit minimálně 240,- Kč, což považuji za zcela neúměrné tomu, že si chci prolustrovat svého budoucího spolukontrahenta. Navíc je zpoplatněno i to, že se dozvím, že proti osobě není vedeno exekuční řízení. Navrhla bych snížení jednak poplatku při registraci, tak i snížení odměny za poskytnutý údaj z registru. Za nižší odměnu by třetí osobě stačilo získat informaci, zda je proti povinnému vedeno exekuční řízení, zda je tedy vázán stále účinky generálního inhibitoria. Další informace o průběhu řízení by mohly být případně zpoplatněny následně. Stávající úprava odměny je nepřiměřena jednorázovému využití pro získání informací o svém případném spolukontrahentovi.

V centrální evidenci exekucí zapisují vedení řízení pouze soudní exekutoři.⁶⁹ Myslím si, že by bylo vhodné, aby součástí registru byly i informace o jiných výkonech rozhodnutí vedených proti povinnému. Vedlo by to ke zpřehlednění pohledávek povinného.

---

⁶⁸ KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 2.

⁶⁹ Do rejstříku zahájených exekucí dle § 35a EŘ zapisuje údaj soud nebo exekutor.

Závěr

Tématem mé diplomové práce byl institut generálního inhibitoria v exekučním řízení. Tento institut je upraven v jediném paragrafu exekučního řádu. V prvním odstavci je vymezena podstata tohoto institutu spolu s výjimkami a v následujících odstavcích jsou uvedeny jednotlivé odklony od zákazu nakládání s majetkem. Institut generálního inhibitoria se nenachází v občanském soudním řádu, ani v žádném jiném procesním předpise, ale je upraven pouze v exekučním řádu.

V úvodu práce stanovená hypotéza se potvrdila. Právní úprava institutu generálního inhibitoria přispívá k vyšší a efektivnější vymahatelnosti pohledávky. Navzdory tomu, že v některých případech lze spatřovat tvrdost tohoto institutu vůči povinnému, představuje generální inhibitorium účinný institut při vymáhání pohledávky. Povinný je doručením vyrozumění o zahájení exekuce omezen ve svých majetkových dispozicích, což má zaručit ochranu před jednáním, kterým by se svého majetku proti smyslu exekučního řízení zbavoval. Podstata generálního inhibitoria tedy tkví v tom, že dříve než soudní exekutor přistoupí k postihování konkrétního majetku exekučními příkazy, zakáže povinnému nakládat s veškerým majetkem. Při porušení zákazu vyplývajícího z § 44a odst. 1 EŘ se oprávněný, soudní exekutor nebo přihlášený věřitel může dovolat neplatnosti tohoto jednání. Díky této možnosti jsou tyto osoby chráněny před jednáním povinného učiněným v úmyslu jejich zkrácení, což umožňuje exekuci provést. Institut generálního inhibitoria tedy nedovoluje povinnému svévolně prodávat svůj majetek, což přispívá k vyšší míře vymahatelnosti pohledávek oprávněných.

Úprava institutu generálního inhibitoria se v exekučním řádu nachází už od jeho přijetí. Při zavedení generálního inhibitoria bylo porušení tohoto institutu spojeno s neplatností absolutní. Od velké novely exekučního řádu jsou účinky generálního inhibitoria spojeny s neplatností relativní. Tento posun od absolutní neplatnosti k relativní neplatnosti je podle mého názoru správný, protože dřívější pojetí absolutní neplatnosti bylo v mnoha případech neúčelné pro samotné vymožení pohledávky.

V praxi je důležité vymezení vzniku a zániku trvání účinků generálního inhibitoria. Vznik generálního inhibitoria je spojen dle § 44a odst. 1 EŘ s doručením vyrozumění o zahájení exekuce. Generální inhibitorium zaniká splněním vymáhané povinnosti. Oznámení o skončení exekuce, které se dle § 46 odst. 8 EŘ zasílá všem orgánům, osobám evidujících poznámku o probíhající exekuci a účastníkům na jejich žádost, má podle mého názoru pouze

deklarační charakter. Exekuce a s ní spojené účinky generálního inhibitoria totiž zanikly již v okamžiku splnění povinnosti.

V exekučním řádu se vedle generálního inhibitoria objevuje také inhibitorium speciální, které generální doplňuje. Přestože někteří teoretici považují tuto kombinaci obou institutů inhibitoria, při níž je povinný postižen i po vydání exekučního příkazu generálním inhibitoriem, za nadbytečnou, osobně ji považuji za správnou. Myslím si, že její absence by vedla exekutory k tomu, že by, při zániku generálního inhibitoria vydáním exekučního příkazu, nevolili nejméně zatěžující prostředek a postihovali by tak všechen majetek exekučními příkazy na základě obav, aby se povinný nezačal svého majetku zbavovat. Efekt by byl podobný, protože povinný by nemohl nakládat se svým majetkem pod hrozbou absolutní neplanosti právního jednání.

V úvodu práce jsem si položila otázku, zda třetí osoba může získat včas úplné a přesné informace o probíhající exekuci povinného. Myslím si, že se třetí osoba může ve většině případů dozvědět všechny relevantní informace včas, což může být nadmíru praktické, vystupuje-li povinný jako její spolukontrahent. Zároveň je však nutné vzít v úvahu problémy, které s evidenční funkcí registru souvisí. Je tedy možné, že dojde k situaci, kdy povinný bude vázán účinky generálního inhibitoria, ale zároveň není v centrální evidenci exekucí prozatím veden. Problém souvisí s okamžikem zápisu zahájených exekučních řízení do evidence. Domnívám se, že právě zlepšení získávání aktuálních informací z registru by přispělo k ochraně třetích osob. Nastíněný problém související s registrem vedených exekucí, bych proto vyřešila stanovením povinnosti exekutorovi, který by musel údaj o doručení vyrozumění povinnému neprodleně zapsat do centrální evidence exekucí. Třetí osoba by se tak snadno dozvěděla, kdy účinky generálního inhibitoria ve vztahu k povinnému nastaly. Navíc by zpřesněním informací v centrální evidenci exekucí ubyla práce soudním exekutorům, kteří by následně nemuseli využívat institutu relativní neplatnosti při porušení generálního inhibitoria.

Další problém související s centrální evidencí exekucí spatřuji v neadekvátním zpoplatnění získávání informací. Proto jsem v práci navrhla snížení odměny za poskytnutí údajů z centrální evidence exekucí. Komora, jako správce registru, by totiž dle mého názoru měla mít zájem na tom, aby centrální evidence exekucí byla registrem známým a veřejností hojně využívaným.

Soudní exekutor má hlavní postavení při vymáhání pohledávky pro oprávněného, proto je důležité, aby postupoval v souladu se zněním zákona. Mnohdy totiž exekutor využívá svého postavení a spoléhá, že povinný nebo jeho manžel/ka svého procesního práva

nevyužije. V současné praxi někteří soudní exekutoři spoléhají na nejasnosti při výkladu ustanovení týkajících se postihování majetku manžela povinného a uplatňují na řízení zahájená před účinností novel č. 396/2012 Sb. a č. 293/2013 Sb. současnou procesní právní úpravu. Problémy týkající se postihování manžela povinného by mohly být rozebrány v samostatné práci, protože již několik let se vedou diskuze nad optimálním řešením. Já jsem ve své práci pouze nastínila problémy současné právní úpravy týkající se postavení manžela/lky v exekučním řízení.

V diplomové práci jsem popsala výjimky a odklony od generálního inhibitoria. Domnívám se však, že využívání odklonů nebude v praxi příliš častým jevem. Odklon dle § 44a odst. 2 EŘ, který upravuje institut složení jistoty, považují za nadbytečný. Před nabytím účinnosti novely č. 396/2012 Sb. mohlo být tohoto institutu využito při podání odvolání proti usnesení. Podle stávající právní úpravy proti vyrozumění o zahájení exekuce však podání odvolání přípustné není. Považuji tedy toto ustanovení za nadbytečné, protože v exekučním řádu je institut složení jistoty upraven ještě v souvislosti s odkladem exekuce. Pokud by tedy exekutor či exekuční soud odložení exekuce povolil, rozhodl by zároveň také o účincích generálního a speciálního inhibitoria.

Ve své práci jsem krátce rozebrala také trestněprávní důsledky porušení generálního inhibitoria, neboť toto závadné jednání povinného, je spojeno nejen s důsledky soukromoprávními, ale v případech vyšší společenské škodlivosti také s odpovědností trestní. Povinný se při porušení generálního inhibitoria nejčastěji dopouští jednání naplňující znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu nebo trestného činu maření výkonu rozhodnutí a vykázání.

Exekuční řízení bylo ovlivněno množstvím novelizací. Ve své diplomové práci jsem zmínila ty nejpodstatnější z nich, související s generálním inhibitorem. Neopomenula jsem poslední velkou novelu č. 396/2012 Sb., jejíž prvotní záměr však nebyl realizován. Dvojkolejnost výkonu rozhodnutí dosud nebyla odstraněna. S myšlenkou odstranění dvojkolejnosti naprosto souhlasím. Výkon rozhodnutí bych, se zřetelem na určité výjimky dané zájmem na řešení věci nezávislým soudem, svěřila pouze exekutorům. Proto v kapitole šesté *De lege ferenda* navrhuji zrušení soudního výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Soukromý věřitel by tedy měl možnost obrátit se pouze na exekutora k vymožení své pohledávky.

V práci bylo dokázáno, že generální inhibitorium je institut zefektivňující vymahatelnost pohledávky. Jeho význam spočívá v ochraně zájmu oprávněného na likviditě jeho pohledávky. Povinného naopak svými účinky omezuje v jednání. Největší riziko pro

právní styk však vzniká pro třetí osobu, která uzavřela smlouvu s povinným. Jejich jednání totiž může být prohlášeno oprávněným, soudním exekutorem nebo přihlášeným věřitelem za neplatné. Třetí osoba proto musí dbát všech okolností týkající se právního jednání svého případného spolukontrahenta. Náš právní řád i institut generálního inhibitoria totiž vychází ze zásady *Vigilantibus iura scripta sunt*.

Literatura

Monografie:

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1481 s. ISBN 978-80-7400-059-1.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. 1280 s. ISBN 978-80-87212-99-8.

KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 3. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013. 960 s. ISBN 978-80-7400-476-6.

Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Praha: Ladislav Horáček - Paseka, 1998. 28 sv. ISBN 80-7185-157-4.

SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Exekuce*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2008. 216 s. ISBN 978-80-87071-91-5.

STAVINOHOVÁ Jaruška, HLAVSA Petr. *Civilní proces a organizace a soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003. 600 s. ISBN 1081-266-2003.

Články z odborných časopisů:

ADÁMEK, Radek. Rizika při nabývání nemovitostí od povinného. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 6, s. 36-39.

ANDRLE, Pavel. K novelizaci exekučního řádu – část III. – k ustanovení § 44a zák. č. 120/2001 Sb. *Obchodní právo*, 2009, č. 10, s. 29-40 [Program] Codexis, aktualizace ze 4. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2013].

ANDRLE, Pavel. K novelizaci exekučního řádu – část IV. – k ustanovení § 54 a § 55 zák. č. 120/2001 Sb. *Obchodní právo*, 2009, č. 11, s. 7-17 [Program] Codexis, aktualizace ze 4. 9. 2013 [cit. 30. 12. 2013].

KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ, Dana. Nad změnami v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2009, roč. 17, č. 22, s. 791-803.

KORBEL, František, PRUDÍKOVÁ Dana. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 1, s. 1-12.

PREISLER, Pavel. K některým změnám v exekučním řádu. *Právní rozhledy*, 2010, roč. 18, č. 10, s. 363-369.

TICHÁ, Alena. Odklony od generálního inhibitoria v praxi. *Komorní listy*, 2014, roč. 6, č. 1, s. 22-27.

VESELÝ Jan, RAKOVSKÝ Adam, HOLEŠÍNSKÝ Petr. Soudní exekutoři – efektivní způsob vymáhání pohledávek. *Bulletin advokacie*, 2001, č. 9, s. 8-23.

WINTEROVÁ, Alena. První úvahy nad exekučním řádem. *Právní praxe*, 2001, roč. 49, č. 7, s. 394-401.

Internetové zdroje:

KOS, Jiří. *Generální inhibitorium a ochrana práv osob jednajících s povinným* [online]. EPRAVO.CZ, 6. 4. 2012 [cit. 29. 12. 2013]. Dostupné na: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/generalni-inhibitorium-a-ochrana-prav-osob-jednajících-s-povinným-81498.html>>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti* [online]. PSP ČR, Tisk 804/0 [cit. 31. 12. 2013]. Dostupné na: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=804&CT1=0>>.

Právní předpisy:

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 396/2012 Sb. účinném ke dni 1. 1. 2013

Zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění zákona č. 347/2007 Sb. účinném ke dni 1. 1. 2008

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění zákona č. 286/2009 Sb. účinném ke dni 1. 11. 2009

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění zákona č. 396/2012 Sb. účinném ke dni 1. 1. 2013

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2004, sp.zn. 20 Cdo 180/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2008, sp. zn. 20 Cdo 833/2007.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2011, sp. zn. I. ÚS 2788/10.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2011, sp. zn. 33 Cdo 2350/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 21 Cdo 1581/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 20 Cdo 2613/2011.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 10. 2013, sp. zn. III. ÚS 4853/12.

Shrnutí

Tématem diplomové práce je Institut generálního inhibitoria v exekučním řízení, který je upraven v § 44a exekučního řádu. Jde o institut, který přispívá k efektivnějšímu vymožení pohledávky. Tímto ustanovením je povinnému zakázáno po doručení vyrozumění o zahájení exekuce nakládat s majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů. Právní jednání, kterým by povinný tuto povinnost porušil, je neplatné. Právní jednání se však považuje za platné, pokud námitku neplatnosti nevznesl exekutor, oprávněný, nebo přihlášený věřitel.

V první kapitole rozebírám pojem generální inhibitorium a vývoj tohoto institutu na našem území. Dále vymezuji vztah speciálního a generálního inhibitoria. Následující kapitole věnuji dopadům nařízené exekuce na povinného, manžela/ku povinného, exekutora a na třetí osobu. Ve třetí kapitole rozebírám výjimky a odklony od § 44a odst. 1 exekučního řádu. Krátce ve čtvrté kapitole upozorňuji na trestněprávní důsledky v souvislosti s porušením generálního inhibitoria. V následující kapitole se zmiňuji o velké exekuční novele č. 396/2012 Sb. V neposlední řadě v diplomové práci navrhuji několik změn v právní úpravě.

Ve své práci analyzuji institut generálního inhibitoria a poukazuji na nedostatky právní úpravy spojené s tímto institutem. Institut generálního inhibitoria je účinným prostředkem k vymožení exekuce. Uplatněním tohoto institutu se ale výrazně zasahuje do případných právních vztahů mezi povinným a třetí osobou. Vznesením námítky neplatnosti exekutorem, oprávněným nebo přihlášeným věřitelem je jejich jednání neplatné. Třetí osoby si musí dát pozor při uzavírání smluv s povinným na účinky generálního inhibitoria. Náš právní řád i institut generálního inhibitoria totiž vychází ze zásady *Vigilantibus iura scripta sunt*.

Klíčová slova

generální inhibitorium, relativní neplatnost, speciální inhibitorium, absolutní neplatnost, exekuční řád, exekuční řízení, exekutor, centrální evidence exekucí

Summary

The subject of this diploma thesis is the institute of general inhibitorium in executory proceedings, that is embodied in § 44a of the executory code. This institute helps to collect claims more efficiently. The regulation forbids the debtor to handle his property including immovables and community property after the notification of initiation of execution was delivered to him. Any legal act that debtor would do with his property is invalid. The invalidity must be objected by the executor, the creditor or other registered creditor.

In the first chapter I analyse the term of general inhibitorium and the development of this term on our territory. I define the difference between general and special inhibitorium. In the following chapter I describe the impact of initiation of execution on the executor, debtor, debtor's husband/wife and third persons. The third part includes analysis of exceptions and diversions from § 44a art.1. In the fourth chapter I point out the criminal consequences of breaching the general inhibitorium. In the following chapter I mention the big executory amendment n. 396/2012. At last I suggest few modifications in legislation.

In my thesis I analyse the institute of general inhibitorium and point out the lack of legislation regarding this institute. The general inhibitorium is an efficient mean for enforcing the claim. But employing of this institute interferes substantially into potential legal relation between the debtor and a third person. Raising the objection by executor, creditor or registered creditor makes their legal acts invalid. Third persons must be aware of the effects of general inhibitorium when concluding contracts with debtors. Our system of law and the institute of general inhibitorium are based on a principal *Vigilantibus iura scripta sunt*.

Key words

general inhibitorium, relative invalidity, special inhibitorium, absolute invalidity, execution code, execution proceedings, executor, central evidence of execution